

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Specvlvm Ivrīs Gvlielmi Dvrandi

Durantis, Guilelmus

Augustae Taurinorum, 1578

Competentis iudicis aditione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96857](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96857)

fuo quem fecit de cessione, dicit q non fac. quod no. in l. Stichum. aut Paphilum. §. fi. de solut. per Bar. & Alberic. in l. Modestinus. eo. titu. & l. 2. de fideiussio. Ang. in l. si stipulatus. §. de fideiussio.

* An fideiussori sint cedenda iura in solidum contra fideiussorem, secundum Jac. de Arc. vbi §. dicit quod pro parte. facit quod non in l. j. C. de duore. & quod no. Bal. in l. j. C. de trans.

* An cello principali videatur cessum accessorium, Bal. in l. i. C. quando pro vo. non est nec.

* Nota quod sint certi casus in quibus transeunt vtilis sine cessione, gl. in l. j. C. de actio. & oblig. & l. ij. eo. ti.

* Nota q sicut haeres rogatus restituere hereditatem a restitutione facta non potest exigere a debitore hereditario, nec liberare eum in prauiudicium cessionarij, ita nec ille qui vigore alicuius legis tenetur facere cessionē cessione facta potest agere, nec exigere, nec liberare, ar. l. Marcellus. ff. de fideiussio. Bal. in l. 3. de nouatio. quam habet domi. Ant. de gentilibus. nā habet optimum lib. C. secundum do. Bal.

* Si statutum dicat, q si quis vendiderit aliquam rem immobilem, proximior agnatus possit eam luere in annum, iste agnatus non poterit alteri cedere situm luendi. Cynus in l. ad officium. C. communi diuidendo. vi de Alberi. in prima parte statutorum vide §. in prin. huius tituli. ver. statu ro cauetur quod creditor.

* Si statutum dicat, quod creditor possit capere debitorem vel res eius et sine aliqua citatione, tamē cessionarius hoc facere nō poterit sine citatione. Item nec hoc poterit fieri contra heredem debitoris sine citatione. Bal. in l. per diuersas C. mandati. in x. q. ex quo sequit q multo minus fieri poterit successorem sine citatione. de quo Bar. in l. 3. C. de pign. & expressius in l. i. cui §. qui in possessionem. ff. vt in possessi. leg. & ibi gl. fm eum. Contra rium tamen videtur tenere dominus Segao. in d. stipulatione sua que incipit, in nomine domini amen. statuto ciuitatis mulierum. prope fi. ver. secū do casu principali.

* Quod vtilis rei vindicatio siue legalis siue cessa a domino datur p̄ dominum. gl. in l. i. culpa. in gl. mag. secundum primam & secundam lecturam. ff. de rei vend. ad quod optime fac. l. si a Titio. ff. eo. ti. quia fi datur ibi publiciana contra dominum, multo fortius utilis rei vindicatio. Contra videtur gl. in l. emptor hereditatis. C. de heredi. vel act. vendi. super verbo, actiones. nec videtur ratio differre inter venditionem hereditatis & rei singularis, quia ita dñs remansit rerū in vna sit in alia. cogita. Sed dic q illam gl. reprobant docto. communiter ibi. & Bar. & Ang. in l. j. §. ff.

* Quod interdictum vt possidetis potest cedi. gl. in l. ij. §. idem Labeo feri bis q si in suo ver. idē. Nura. su per ver. experiaris. nra. ne qd in loco publ.

¶ Bal. de cessione Actionis.

Actio iudicari potest cedi quia non dicitur res litigiosa. lata sententia. C. de prio iudi. tu. l. j. & ibi no. qn̄ praesumatur cessio simulata. ver. si vero dubitatur. Et qn̄ praesumatur vera, ver. sed ad hoc facili. ubi omnino vi de C. ¶ Cessio necessaria, ut probabilis non praesumatur simulata, sed cesso temeraria, sic Bal. De materia cessionis vide in Spe. de proc. §. fi. & ibi habes in ver. fi. q cedens possit tūc esse testis in cā cessionarij. quod est no. ¶ Infirm cessionis debet exhiberi ante oīa, si agatur directa & nomine cedentis. fecus, si agatur utili, & nomine suo. Vide Spe. de infr. edi. §. nūc dicamus. ver. sed quid ecce. ¶ Cedens bonis liberatur a ciuili & naturali obligatione. Ita sentit l. haeres. e. §. q debitor si stipulator. ff. de fideiussorib. & gl. in l. ubique. ff. eo. ubi qd naturalis remanet, & ciuilis tollit. ¶ Itē an cessione facta per debitorem sit liberatus fideiussor? Gl. tenet q non in d. §. quod si stipulator. Bal. An p̄fessio cedētis nocet cessionario. ff. de pac. l. cū emp. & de proc. l. si actor. & l. si quis in rem. ver. sed nunquid sola. G. Dic q si actor cedit iura, vbi p̄t ei solui p̄t p̄teriri: alias non, si reus tunc p̄teriri p̄t vt d. l. si actor. fm Cy. Bal. ¶ An minor possit cedere iura cū auctoritate curatoris. ver. sed nunquid minor. De auctoritate tutoris p̄t. fm Dy. ¶ An possit cedi hypothecaria sine principali. ver. sed quid si cessi. ff. de fideiuss. l. si de obli. §. j. p̄ Dy. C. de pig. l. vti capio. per Cyn. ¶ Si creditor p̄sentit debitori, q uendiderit hypothecam: deinde agat p̄ h̄deiuissorem. ff. de mil. erciscum. l. si pignori. potest fideiussor exicipere de actione cedenda, & repellere creditorem. ver. sed quid ec. G. sic & quilibet prior ostendendo habet beneficium cedendarum. ff. qui pot. in pign. hab. l. mulier. sed illud in personali actione intelligitur, non de hypothecaria: ut ibi no. & facit C. ad Velle. l. iubemus. ¶ Item si debitor principalis sit soluendo, fideiussor non p̄petere cedi iura p̄ extraneum priorem: quia non p̄petunt creditor. in auth. de fideiuss. §. sed neque. Et istud non p̄petere est per ordinem datum a iure, et sine ullo facto creditoris. Bald. ¶ Cessa rei uendicatione, non fit cessionarius dominus: quia non habet titulum in re, sed ad rem. ver. item quid fi mihi. G. nisi habita possessione. ff. de rei vendi. l. si culpa. & no. in l. j. in prin. ff. de eden. Facit ad l. Iulianum solum. §. j. Et ideo in tentanti dominium, non sufficit probare cessionem. vide nota. C. delitigio. l. pen. & fin. & l. eodem titulo. per Cy. ¶ Si bona banniti sunt publicata, non potest cedere iura. arg. ff. local. si fundus. Si non sunt publicata, sed tñ ex forma statuti bannitus non debet audiri tñc ex causa onerosa & vera, ualet cessio: non ex lucratiua. ver. illud et quarrif. G. ff. de noua. l. doli. per Dy. ¶ An actio iniuria possit cedi. nō. C. de hare. vend. l. fi. ¶ An interdictū vñ vino. ff. de peti. hare. l. quod si in diem. C. de excep. l. licet. ¶ An interdictum, uti possidetis. ff. ne quid in loco pu. l. ij. §. idem Nerua. per Tac. Bal. ¶ An cesso possit fieri inter absentes per nuncium, vel per epistolam. no. ff. de probatio. in causa. §. fi. in gl. ordinaria. que dicit, q sic quia in rem suam pōt quis fieri procurator & absens. Quod est notabile. Dixit Dynus q titulus praesumptus a iure sufficit in cessione. Ita nota. in l. patrem. ff. que in frau. credit. Dixit Cynus q si oblatio libello, parti actor cedit actionem videtur: tribus rationibus impugnatur cessio, scilicet per edictum de alie. iudi. qd habet locum in actore & reo. Item per titulum ne liceat potentioribus: q a vidua est priuilegiata. Et per titulum de litigiosis, qui habet locū in actore & reo. Dyn. Sed forte iudicium non est priuilegiatus, cum nitit ex cessione. Bal. ¶ An si fit mentio precij in cessione, sit necessaria alia specificatio cō

tractus: Dic q non quia includitur titulus emptionis. vt l. fi. C. de pra. de cur. lib. x. s. consequenter. post principium. G. Quod semper no. G. ¶ Cuius expensis agat. cedens, collige ex not. C. de litigio. authen. nunc si heres. ¶ An sufficiat precium esse confessatum in cessione actionis? Spe. q sic, eodem §. in forma cessionis. sed Jacobus Butri. & Jacob. Bel. in authen. de aequali. dot. §. illud. & Bar. dicunt contra textum in gl. in l. per diuersas. in principio. sed Thomas de Corfinis dicit, q ubi est precium in equale & impar. vel est actio pro parte uendita, & pro parte donata: vel pars vni est uendita, alteri est alia pars donata: tunc non sufficit confessio. Sed ubi est iustum precium: & alias cessat omnis suspicio: tunc non praesumitur confessio simulata, sed vera: vt ff. de post. l. Publica. in frut. Non obstat. §. il lud. quia ibi erat suspicio p̄p̄ creditores. Simile in l. asiduis. C. qui pot. in pig. hab. in gl. parua. & hac vera. & no. Bal. eo ipso q ceditur actio, videt quis factus procurator in rem suam sine mandato directarum. ff. mand. ad. si procurator. §. fina. ver. & no. quod §. in forma debeat fieri cesso. G. Quo tempore, dic ut no. ff. man. l. Papinianus. Quo iure, dic vt ff. deleg. l. si res obli. per gl. & Dynum. An etiam exceptio cedendarum possit opponi post sententiam: dic C. de iuris & facti igno. l. ibi uide Bai.

¶ De competentis iudicis aditione. Rub.

ADDITIO.

1. Ista rubrica sonat in rubricam de foro competentis: vt fit idem competentis iudex, quod competens forum. Hic praemittam, q Legista non videtur habere hanc rubricam generalem: quia nō allegatur in C. vel Digestis, sed vtroque habent. Non allegatur autem: quia non sedent in sella. in C. in non coniungitur Rubrica de iurisdicōe omnium iudicum: ibi enim sequitur, & de foro competentis in Digestis in rubrica de iudicis sequitur, & ubi quis agere uel conueniri possit, quod sonat incompetentis forum Secundo sciendum, qnōd auctor hanc rubricam habuit a Tancre, qui in su operis parte secunda in principio posuit duas Rubricas. Prima, quod iudicium actor adire debeat. Secunda de aduendo iudice, quae sonat iudicium qualiter aduatur. Ex reliquis praecis nominatis per auctorem in proemio nullus posuit hanc rubricam nisi Rossedus, cuius rubrica decima est, qualiter iudicium declinetur ratione fori & feriarum. Complures tamen ex eis de exceptionibus etiam forum declinantibus tractauerūt: vt scripti su per rub. 1. & 3. huius libri. Summitta omnes tractant, & Azo C. ubi §. incipientis, in verb. nunc videamus.

ADDITIO.

2. Habere. ¶ Hae tria membra posuit Tancredus.

S Y M M A R I V M.

1. Actor forum rei generaliter sequi debet: fallit in quibusdam casibus, in quibus quis sortitur forum non suum.
2. Index secularis in quibus casibus cognoscere possit de personis & rebus ecclesiasticis.
3. Latroni ibi furca figatur, ubi grastratus est.
4. Conuenitur si quis super aliquo crimine coram iudice non suo, & negat se deliquisse in iurisdictione illius: an poterit index cognoscere an in territorio eius deliquerit.
5. Index Biterren. quomodo citabit ciuem Narbon.
6. Partes concorditer eligentes procedere coram delegato potius, quā coram domino feudi: an possit delegatus, contradicente domino feudi, in causa procedere.
7. Duobus aduendentibus iudicem, cuius iurisdictioni alter eorum subest, alter non: consentit tamen, credens illum suum iudicem esse, & sic errore ductus, an reneat sententia.
8. Duobus Pisani consentientibus in Potestatem Lucanum, & c. demum finito suo officio causa illorum non est finita: an futurus Potestas poterit illam finire.
9. Priuati si consentiunt in illum qui nullam habet iurisdictionem, putatur tamen habere, an coram eo acta teneant, aut ualeat eorum consensus.
10. Principali sublato, tollitur & accessorium.
11. Sententia non sui iudicis concorditer tamen electi, lata, an poterit appellari.
12. Appellatio gradatim debet procedere, Ordinarium causam ex consensu auditam non potest ante litis contestationem delegare.
13. Pronunciare an cogatur is, in quem partes consentiunt.
14. In iudicem alterius iurisdictionis, an possit in causa criminali consentiri.
15. Declinare an quis possit iudicium eius, in quem semel consensit.
16. In ordinarium suum consentiens, non potest ulterius dissentire. Scholasticus tres iudices habet.
17. Transiens per locum alicuius, & ducēs equum illius, quem perdidit, an possit conueniri ratione possessionis.
18. Contrahere ibi quis dicitur, ubi se solutum constituit.

- 19 Promittens per stipulationem se pati sub quolibet iudice, & quolibet loco conveniri, an recusans teneatur ad interesse.
- 20 Paciscens quod ubicunque sit inuentus, teneatur solvere: an sine fori pre-
scriptione possit, ubicunque fuerit inuentus, conveniri.
- 21 Alitio ex emptio semper est bona fidei.
- 22 Clericus ad hoc, ut non possit in suum iudicem consentire, quæ requirantur.
- 23 Clericus trahens clericum coram seculari iudice, debet causam perdere, &
communione sacramentorum privari.
- 24 Laicus trahens clericum coram iudice seculari, an debeat causam amittere.
- 25 Res, quæ perditis, qui in netto se pati examinare conveniri, cui sit assignanda.
- 26 Fideiussor laicus datus a clerico pro se in contractu mutui, an coram secu-
lari iudice possit conveniri.
- 27 Exceptiones personales non possunt ad alios transferri.
- 28 Laicus vel clericus an possit contra laicum impetrare.
Laicus potest super possessione rei ad forum civile spectantis impetrare:
& super ea potest coram quolibet iudice questio ventilari.
- 29 Clericus trahens laicum coram delegato auctoritate Apostolica: an dno vel
iudice seculari madae illi delegato, ut super sedeat, possit super sedere.
Imperio uacante cognoscit papa, vel eius delegatus de feudo.
- 30 Debitor uagans per mundum, nec habens certum domicilium, ubiq; pre-
conueniri.
- 31 Criminosus potest ubicunque inuenitur, conveniri.
- 32 Senensis an possit civiliter convenire Senis Florentinum, propter guerram
de Florentia expulsum.
- 33 Debitor si habeat tempore contractus domicilium in uno loco, postea autem
se transferat ad alium, ubi debeat a creditore conveniri.
- 34 Filius debet sequi forum patris, quo ad honores & tutelam.
Mulier debet sequi forum uiri ratione matrimonij.
- 35 Pupillus habens plures tutores diversarum iurisdictionum, an factus adul-
tus possit illos coram diversis iudicibus, uel uno tantum convenire.
- 36 Sententia a non suo iudice lata, quibus casibus teneat.

¶ Cuius iudicium actor adire debeat.

1. §. Generaliter

ergo traditur, quod siue clericus, si-
ue laicus quis uenire uelit, debet
rei iudicem adire. C. de ordi. iudi. adire. Nam actor forum rei ge-
neraliter sequi debet. 1. q. j. experientie. extr. de foro ppe. si cleri-
cus & c. si sit. C. de iurisd. om. iud. in criminali. Potest enim reus
declinare forum non sui iudicis. ff. de iurisd. om. iud. l. si quis in
ius voca. non terit. l. j. & 2. ff. de iudi. si quis ex aliena. nisi p-
suetudo se habeat in p-rium, ut Aretij. ubi audiui, super qualibet ca-
clericus trahit laicum coram iudice ecclesiastico, & sic loquitur p-
ca. cum sit. & eodem titulo, licet. de iudi. nouit. & retigi s. titulo
proxi. ver. si vero dabitur. ubi, quæ to, & c. ¶ Hæc regula fit in
in casibus multis, in quibus quis foritur fori non suum, & facit
a suu. ¶ Primo in causis matrimonialibus, quæ licet inter laicos
aguntur: tñ per ecclesiasticum iudicem sunt tractanda. 1. o. diff.
c. j. extr. de p-anguinita. & affini. ca. j. in fi. de off. dele. causam ma-
rimonij, & de transla. inter corporalia. ¶ Secundo in causis ecclesia-
sticis, vt 3. q. 6. c. j. puta in crimine sacrilegij, vel quasi. extr. de fo-
ro compe. cum sit & c. conqueffus Hæresis, extr. de here. ad abo-
lendam. & c. excommunicamus Simonie, extr. de simo. per totum.
Excommunicationis. 2. q. j. multi. 2. q. 3. corripiant. Fractæ
paciæ & p-urij, extr. de iud. nouit. §. si. Adulterij, extr. de off. ord.
c. j. de proc. tua. Ex quo enim iur. m. interuenit, cā ad forū eccle-
siae spectat: ut in p-stit. Clementis 1. 1. 1. 1. de fo. ppe. fua. ¶ Fornica-
tionis, extra. de vi. & ho. cle. vt clericorum nec tenet l. ff. de con-
c. in p-ubinatu. quæ peccatū fouet. d. c. j. ¶ Rapinæ, extr. de rap-
to. c. j. V. s. ut. ext. de u. furis. præterea. & per totum. & sic de alijs.
2. ¶ In quibusdam tñ casibus iudex secularis cognoscit de perfo-
nis & reb. ecclesiasticis, scum clericus per laicum coram illo uenit.
extr. de foro ppe. si quis clericus & c. cum sit. 1. q. 1. exper-
ientia. ¶ Vel si ab ecclesia inuitetur: vt 22 di. eos. & 63 di. Adria-
nus. & ext. de hæret. ad abolendam. §. pen. & c. excoicamus. §. mo-
neantur. Vel in subsidium: vt 24. q. 5. principes. ubi sunt alij casus.
Vel etiam post depositionem clericis: quia tunc factus est de ip-
sius foro: extr. de iudi. c. cum non ab homine. & de uerb. signifi-
nouimus. Sed 3. v. q. depositus seu degradatus nō statim fiet de
foro illius. extr. de iudi. at si clericus. in fi. cum teneatur viuere ele-
ricaliter, & dicere horas. 3. 1. diff. d. c. tñ. Intellige ergo qd fit de fo-
ro illius. post qd est degradatus, & curia seculari relictus, quod fit
in casibus: vt extr. de hæreticis ad abolendam. & de crimi. fal. ad
falsariorū. m. & 1. 1. q. j. si quis sacerdotij. Quartus cum est incor-
rigibilis, & in profundum malorum deuenit: vt in præ. c. cum nō
ab homine. 17. diff. nec licuit, ubi de hoc. ¶ Tertio, ubi agitur ad
penitentiam ex quacunque cā, uel in modum denunciationis. ar.
87. diff. liberos ext. de iud. nouit. ¶ Quarto, in iure patronatus
& in omnib. spiritualibus, & spiritualibus annexis. extr. de iudi.
decernimus. & c. quanto. ¶ Quinto, ratione p-ctus uenitur quis
coram non suo iudice, scorum eo, sub quo p-xit. vel ubi promi-
sit. ff. de iudi. hæres abfens §. j. & l. si quis tutelam, & l. argenti.
& C. ubi ueniat, qui cer. loco dare promi. l. unica. ext. de foro
ppe. c. fi. Quod uerum est, si in loco p-ctus inueniatur: & non aliter.
Potest tñ decernere iudex missioe in possessionem facien-

dam in bonis, quæ alibi habet: vt e. ti. Romana. §. Shentes. lib. 6.
& c. diecti. j. uer. 22. & sequen. De hoc f. m. papæ ext. e. c. fi. ¶ Sex-
to, ratione criminis in aliena iurisdictione commissi: quia ubi
vel ubi inuenit, uenietur. 3. q. 6. c. j. ext. de foro ppe. postulasti. &
c. fi. C. ubi de cri. agi. opor. l. j. & auth. qua in provincia. ubi enim
malū p-tingit, ubi moriatur. 2. q. 1. c. fi. peccauerit. in fi. ¶ Et ubi la-
tro furca figatur, ubi grassatus est. ff. de pœn. l. capitaliū. §. famo-
sios. & ubi delinquens inuenitur, ubi retineatur. C. de curiū publi-
co. lib. 1. 2. l. 3. necesse est tñ, quod ille iudex habeat iurisdictionem.
nā si extraneus deliquit in archidiaconatu: tu non poteris eum
excommunicare: quia ep̄s non tu, est ordinarius. Sed de hoc dic
f. m. papam. ut no. in prædicto c. postulasti Irem. Et ratione crimi-
nis commissi alio tempore, cum ipse esset alterius status, §. & al-
terius iurisdictionis. ¶ C. ad legem Corne. de fal. si quis decurio.
Cum ergo ratione criminis quis foriatur forū, ut dixi, si Muti-
nen. deliquit Bononia, iudex Mutinen. debet illum Bononiam
remittere puniendum: ut in præd. concord. ¶ Et si iudex Bonon.
eum non punit: debet puniri, sicut traditur in authent. ut nulli
iudic. §. si uero quis comprehenditur. & C. ubi de crimine agi
opor. l. j. & ff. de requir. reis. l. j. & fecunda Sed de hoc dic, vt no. ex-
tra. de foro compe. c. fi. & secundum dominum meum in prædi-
cto §. contrahentes. ¶ Sed pone: aliquis conuenitur super ali-
quo crimine coram non suo iudice: ille negat se deliquisse in iur-
isdictione illius: queritur ut in ille poterit cognoscere, an in
teritorio eius deliquerit? Respondeo sic, arg. ff. de iudi. si quis ex
aliena. ff. ad munic. de iure. ff. de legationibus. l. legato. ext. de re-
scriptis. dilectus filius Ioan. ad fin. & uide ff. de officio prædictis.
l. j.

ADDITIONES.

- a Suum. ¶ Enumeravit Tancredus primos 13. & 38. & 40. & 44. sed illos
non sic prosequitur. Hostiensis de for. compe. §. 2. posuit multos casus de
quibus in principio posuit quinque uersus. sed ultra medius. §. propter
alios casus addidit 7. uersus.
- b Sua. ¶ De qua sumpta fuit decre. vl. de foro compe. li. 6. ut ubi not. in glo. &
omnino nide quod ubi plene scripti. su per vl. ubi declarat quomodo est
utriusque fori & hoc ordinarius sequetur, qd procedit de adulterio.
- c j. ¶ Vide quod no. de purg. can. nos inter. in j. gl. & quod super ea dixit
& quod no. in clem. de hæretic. ad nostrum. uerfi. 7. & in j. gl. & 2. & in qua-
stione, quam posui super regula. sine culpa. de re. iur. lib. 6. in solutione ter-
tij articuli in ordine prima questionis.
- d Experientia. ¶ Et præcipue si laicus reconuenit. Super quo uide quod
scripti de iudi. at si clericus. super 2. gl.
- e Promittens. ¶ Si dicas ubi promissit, solueri: nide j. ver. quid si pactū. Sed
si dicas id est, pmissioe fecit: intellige de illo, qd mora traxit: alias secus
ut pbat §. statim allegatus. & ea l. ar. si quis. cū duob. §. seq. & §. si ubi in
provincia habuerit domicilium, & pincia ubi fuit locus pmissionis: ubi in
loco quo pmissit, nō habuisset domicilium, uel quasi, nō potest ubi pueniri.
Facit ff. de arb. si cū dies. §. pen. Et p hūc modū p-ordant opinionēs in hoc
p-rix. no. C. ubi pue. q. certo loco soluere. pmi. l. una. & ff. de bo. auth. iudi.
post l. 3. ubi est expressum nō ponderari locū, in quo negociū est: sed ubi ubi
dicit gl. tenentes p-riū suppleant ibi. tñ, & hos sequit Simon. Vinc. in l. 2.
C. de iurisd. om. iud. Allegant et ubi de posse. agi opor. l. vna. Sed aliud in
delictis, qd in p-ctibus: ubi per Cy. Vtraque ergo opinio fit uera, qd ext. do-
miciū locus ubi fit pmissio, tunc attenditur, cum ubi moram traxit ha-
bendo tabernulam, & marium, officinam, uel aliquid tale: ut in præd. l. hæ-
res, alias non. Adde f. m. Ang. qd licet ratione p-ctus iurisd. alicuius iudicis
fit prorogata: tñ si dñens ueniat ubi ratione p-ctus, non potest declina-
re forū si alia ratione ibi conueniatur. alleg. gl. in l. fideic. §. tractatu. de iudi.
- f Commissi. ¶ Questionem, qd in finibus duarum iurisdictionum duo ex-
istentes, quique in altera simul contrahant, ut in alterum deliquit:
uide in regula. in obfcuris. de re. iur. lib. 6. & aliquid per Cy. C. ubi de poss.
agi opor. l. una.
- g Status. ¶ De factō clerico post delictū, uel post conuentionem, plene dixi
de obl. rat. c. uno. super gl. ratiocinijs. ¶ Adde Old. consil. 4.
- h Iurisdictionis. ¶ De privilegio exemptionis impetrato post citationem,
scripti post gl. de priuil. c. l. lib. 6. in j. gl.
- i Concor. ¶ De hoc no. in cle. de re. iudi. pastoralis ultra mediū ver. qd si p-
nitio. in gl. sed nunquid. Et quare in p-ctibus nō fiat remissio, scripti de foro
ppe. Romana. §. shentes. super gl. dicebat & per Cynum in d. auth. qua in
provincia. in 3. q. ubi est tenet Guid. de Suza. qd siue sit ciuitas, siue castrum
habet merum imperium, illuc fiet remissio: & si esset infula, remitteretur ad
ciuitatē, uel locum, qui habet in illa merū imperiū. ff. de in. d. inful. q. ne qd
in loco publico. l. iura. ff. ad munic. l. qui ex uico. Remissio autē fit nō ob-
stante, qd paratus sit stare iuri Mutinae, per iura statim allegata. & per auth.
qua in provincia. & ff. de offi. præsi. l. 3. em. cum. Dicit tñ, qd si p inimicorū
potentiā uenire nō audeat, nisi Bononiae, iudex sibi securitatē det, uel locū
tutum in sua iurisdictione, ipse non esset contumax. Allegat ff. de exc. tut.
l. sed & milites. §. scrib. aut. & vl. ita. sed & ignominia. ad Trib. de zate. de
arb. si cū dies. §. si quis. Sed quia p-ria est sibi. ff. si quis cau. l. 4. §. illud. sed in
telligatur ubi non subest talis timor. Adde qd Bar. in l. se pulchri. ff. de sepul-
chro uio. dicit, qd de p-uetudine Italiz non hēt locū remissio. Idem tenet
Ang. de Are. in tracta. Maleficiorum, in uerbo. iudex amittit, qd Titius. Li-
mita tñ & per Bal. in l. 2. C. de furt. & uide Ang. consil. 27. ubi ponit de quo-
dam non supposito iurisd. Ancone, qui sicut non suppositum occiderat,
& fuerat coram Potestate Anconæ accusatus, & ibi detentus, & homicidij
cofessus: an per ipsū Potestatem posset puniri, ubi etiam tenet, qd si ex-
ludo quis aliquem iur. efficiat, non uenit criminaliter puniendus.

Specul. lib. ij. Partic. I.

om. iud. si per errorem in sine. Et ad hoc facit ff. de statu li. si duo
bus. & extr. de off. ordi. quoniam. Sed nūquid præsūmitur scire,
ex quo vsq; in finem litigauit? Respondeo, non timo ignorare. ff.
de proba. verius. C. de episc. aud. si legibus. ff. de indi. l. j. ibi: consen-
tientes. & c. Qui ergo hoc dicit, prober. ff. de proba. c. qui. 6. qua.
vit. accusator extr. de iureiu. c. fi. & ad hoc facit ff. de pec. filius.
§. inuitus. Vber. contra. ff. vnde cogn. l. octau. gradus. §. j. C. de in-
tegrū resti. de tutela. Vel potest distingui, an sit peritus: ut tūc
scire præsūmat, an iustus seu simplex: & tunc secus. ar. ff. de iur-
risd. om. iud. si id quod. ff. de iur. & facti igno. regula. 37. dist. c. fi.
1. q. 4. c. fi. & 19. dist. Petrus. ¶ Quid si duo Pisani consentiunt in
potestatem Lucanum, qui alias ratione sui officij habet ordina-
riam iurisdictionem: demum finito suo officio causa illorum
non est finita: queritur an futurus Potestas poterit illam finire?
Dic quod aut consentiunt in cum ratione potestaria: & tunc
poterit. ff. de rebus dub. l. municipalibus extr. de immu. eccle. ad-
uerfus. ad fi. & melius de off. ordi. pastoralis. §. fi. & de off. deleg.
quoniam abbas. Aut ratione personæ suæ: & tunc ipsē idem fini-
re poterit, non successor. ar. extr. de resta. requisisti. ¶ Si vero ratio
ne sui, nullam habebat iurisdictionem: tunc finita potestaria, fini-
tur accessorium, sci. illius causæ cognitio, ut dicit quidam. ff. de
vulga. & pup. sub. l. 2. §. pe. ff. de reg. iur. l. cum principalis. Super
hoc vide s. de leg. ita. §. nunc dicamus. ver. sed pone. b & ver. sed
b quid si a prin. ¶ Quid si priuati consentiunt in illum, qui nullā
c iurisdictionem habet, putatur tamen habere? Dic tu valere con-
sentium: & quæ corā eo fiunt. ar. C. de testa. l. j. C. de sent. & inter-
loc. omn. iudicium. l. 2. ff. qui, & qui mali. non si. competit.
ff. de off. pro. Barbarius. 3. q. 7. infamis §. tria. in prin. & vide s. de
legato. §. iuperest. ver. quid ergo. Sed quid si a principio quando
consenserant, præerat iurisdictioni: sed ante litem cōtestationem
desinit præesse? Et certe secundum eos, qui dicunt ante litem cō-
testatam non dari iurisdictionem, non ualet consensus, nec etiā
quod fit coram eo. Sed quid erit secundum eos, qui dicunt dari
per cōsentium, si pactum vestitum interueniat inter consentientes
ut C. de pactis inter emp. & uendito. l. pen. & non per pactum
nudum. Nam tunc ante litem contestatam nō datur iurisdictione.
d ut ff. de iurisdictione omnium iudicium. si conuenierit. ¶ Respon-
do uoc. ¶ ualet consensus: & quod fit coram eo, legitime fit nec re-
uocabitur. C. de admi. tuto. sancimus. ¶ arg. ff. ad legē Aquil. qa
f in eum. ¶ Sed quid in delegato, nunquid reuocata iurisdictione
sua per delegantem, reuocatur per pns iurisdictione acquisita in ali-
g qua cā ex part. um consensu? ¶ Vt qd sic: quia principali sublatō,
h tollitur & accessorium: ut s. sed qd quia sic h esset in potestate de
i iudicis talem iurisdictionem finire. ¶ ff. de arbit. l. Labeo. secunda.
in fi. & l. seq. Vnde dicit, qd si lis est præstata in illa cā non potest cā
delegans reuocare: si remaneant reliquæ prioris mandati. ff. de
k sol. cū quis. §. j. k ¶ Sed an a sua nō sui iudicis qd cordier electi.
l poterit appellari? ¶ Vt qd nō, vt ij. q. 6. a iudicibus. Sed dicit ff. de
l appell. ex consensu & dicit super hoc in pre. cā iudicibus. ¶ Sed qua-
lem iurisdictionem habet is, in quem partes consentiunt? Dic qd
ordinarium, ex quo a prædictis legibus permittitur talis consensus.
ff. de ver. sig. l. obuenire. ar. tamen contra. ff. de reg. iur. l. nemo. &
m l. non debet. l. id quod de hoc extr. de offi. dele. P. & G. ¶ Sed
12 ad quem appellabitur ab eo? Dic quod ad superiorem eius, qui
ex consensu cognoscit, & non ad ordinariū. Gradatim enim est ap-
pellandū. C. de app. præcipimus. ff. eo. Imperatores. in auth. col.
4. eo. ti. in fi. extr. eo. tit. dilecti. 2. q. 6. biduum. Sed nunquid ordina-
rius causam ex consensu audire, illā poterit alij delegare? Dic qd
non ante litem contestationem, cum partes adhuc valeant penitere,
13 ut j. uer. sed nunquid. ¶ Sed an is, in quem partes consentiunt, co-
getur pronunciare? Et vt qd sic, C. de aduo. diuer. iudi. sancimus.
ff. de mu. & ho. l. fi. §. iudicadi. & l. si quis magistratus. arg. §: quia
iurisdictionem habet ex partiu consensu, sicut & arbiter. unde nō
vf cogendus, nisi consentiat, & ad instar arbitri. ff. de arbit. l. iij. §. rā
& si. Arg. tñ, qd solus consensus partium siue suo sufficiat ff. de indi.
l. j. sed hoc uerum est ut iurisdictionem delegatur, non ut cogat.
Sed quis exequet sententiam eius? Rñ ipse, si est alius ordinarius: alio
n quin superior uel delegans. ff. de re iud. a diuo. in prin. ¶ Quid si
Biterren. & Narbon. litigant sub iudice Agathen cuius ciuitatis
psuerudinem iudex sequet? Dic ut j. de feriis. §. j. uer. sed pone.
14 ¶ Sed nunquid in iudicem alterius iurisdictionis possunt in cā
criminali consentire? Rñ. non. §. m. Iac. nec iudicij tenebit. arg. C. de
o episc. aud. l. si qui ex consensu a iudicio sensu. ¶ Alij arg. ff. de iud. l. j.
§. uenire. ibi: iudicij o. & c. & in præ. l. j. si qd consentiunt tanq; in
arbitrū, & non tanq; iudicē in clericis ait hoc est expeditum, qd
non possunt. extra. de foro ppe. si diligenti. Quid si qd cōter litigat
corā nō suo iudice? De hoc j. de appell. §. nūc tractemus. uer.
15 quid si factō. ¶ Sed nunquid pot declinare quis eius iudicij, in
p quē semel consentit? Dic qd aut agit de iurisdictione aanda, ut cū
q duo consentiunt litigare sub iudice non suo: & tunc quilibet po-
test penitere ante litem contestationem: ut ff. de iurisd. om. iud.
si conuenierit. & s. de iud. or. §. potest. uer. si. quid si. & j. uer. quid

fi. Ant de iurisdictione nō declinanda, ut in scholari laico, g ha-
bet tres iudices: ut s. de reo. uer. si item scholari. ¶ & tunc non est
locus

ADDITIONES

- a Requisisti. ¶ Alb. Pap. allegat C. de iure delib. cum aliquis. ¶ Adde vt per
Ab. an. c. nonit. de offi. deleg.
- b Pone. ¶ Ibi remittit ad decr. nouit. de off. dele.
- c Quid. ¶ Ille ver. & sequens fuit additio ad litteram ponit Gui. de Suz. in l.
j. C. de iurisd. om. iud.
- d Conuenierit. ¶ Dicunt ergo isti, qd si queritur de iurisdictione querenda in
dici, necessaria est testatio, per han c legem: si de obligatione querēda par-
ti p pœnitentem, aut interuenit inter partes stipulatio: & tunc oritur obli-
gatio & actio in stipulatu ad interesse. ff. de re iudic. si quis ab alio. §. fi. ¶ Aut
non interuenit nisi nuda conuentio: & tunc non oritur actio. Si quid tū in-
terest, ageretur de dolo. ff. de dolo. l. fi. Tū mihi zeque distinguendum vt in
ter iurisdictionē reuocabilem, & non reuocabilem: nam si uerū est ante
testationem non habet iurisdictionē: ergo nec ualet reuocatio testatio
corā eo facta. Item quid dicemus si cor. m eo super ineptitudinē bellū, uel
alia dilatoria litiget per annum, dicitur ne factū corā non iudice? tu di-
cis, pœnitere p. Certe ordinarius delegans penitere & reuocare potest et
post litis testationē, impeditur hoc quo delegatus fuerit iudex, & ualet
processus eius: & sic dicendo saluatur opinio, quam improbat gl. ult. in l. si
per errorem de qua j. §. fi. Ex quo igitur neutra pars pœnitenti, bene proce-
dat hæc solutio. Pœnitentiam autem non impeditur et stipulatio, per hanc l.
si conuenierit. & uide j. uer. sed quid si promissū. & uer. si. seq. & quod in eis
dicam. & in uer. si. circa hoc.
- e Sancimus. ¶ Idem Gui. ubi sup. allegat etiam ff. de iud. l. uenditor. §. j.
- f Eum. ¶ Solue, ut nō in regula factum de reg. iur. l. j. in j. gl.
- g Consensu. ¶ Intelligo de partibus, quarum causa est illi pmissa. Alij enim
uel etiam tertius cum altero ex litigantibus, nō possent iurisdictionem de-
legari prorogate, ut in decr. P. & G. de off. deleg.
- h Sic. ¶ Hoc tenet Cy. in l. si qui ex consensu. C. de episc. audien. sub uer. an
tepen. illa ratione: quia idem iuris esse debet de dotis augmento, quod de
dote. ff. de pact. dot. inter focerum. s. si cum pater.
- i Finire. ¶ Quasi dicit, quod esset absurdum, cum non ab eo, sed a partibus
illam partem habuerint.
- k §. j. ¶ Queritur an ordinarius delegans prohibere possit delegato, ne re-
cipiat prorogationem ultra tempus, quo commisit decidendam, uel parti-
bus etiam, ne prorogent ultra terminum ab eodem limitatum. l. si de iud.
i. §. fi. & iudex dicit hanc prohibitionem posse fieri per principem. Vt er-
go per hoc alij illam esse prohibentem. eo. tit. cum prætor. Gui. de Suzar.
in eo. §. tenet dñum: quia sic delegatus principis fungitur eius uicē: &
delegatus alterius ordinarij, nec transit in eum plus iurisdictionis uel po-
testatis, quam ipse pmittat. Allegat. ff. de off. eius, cui mand. est iurisd. l. j.
C. si a non ope. iud. l. j. Facit ff. de off. dele. c. uenerabili. de refer. cū dilecta.
idē Baga. sui operis charta j. ad fi. Sed generalius qd ro. an ordinarij par-
tiu possit prohibēdo impedire prorogationē alterius iudicis. Cy. hoc tra-
ctat in l. si qd ex p. C. de episc. aud. Sed dicit in 5. q. & breuiter allegatio-
nes, quas posuit, tendunt ad hoc, qd aliquid per id honori uel comodo suo
detrahatur in sportu. 3. q. 3. iudicia. §. offeratur. forte in sigillo, ut in cle.
de. statutum. Tenet cum Petro, qd non poterit beneficium alij iudicibus
commune impedire uel tollere, nec auferre quod dat lex. ff. de adop. §. arro-
gator. sicut nec impedire possent, ne compromitterent, quæ res libera est. ff.
de arbit. l. 3. Hoc non habet locum in clericis, qui sine consensu episcopi
non prorogant. de foro compe. significati. & tñ bene compromittunt: ut
nō. eo. tit. si diligenti in fi. gl. Addebat ibi Cyn. post P. non obstat, quod
de sportulis fuit dictum, quia ordinarij illas non recipiunt. Item compen-
danda sunt laboribus. & hoc ultimam dicit etiam Gui. de Suz. in l. j. §. de iud.
i. A. legat qd pro labore datur, in auth. de iud. s. ne aut. colla. 6. ipse tamen
Guid. in l. si conuenierit. dixit qd poterat iudex suos subditos compescere,
ne prorogarent aliorum iurisdictionem in ciuilibus: sed postquam proroga-
uerant non poterant impedire. Allegat. ff. de acq. re. do. l. 3. De criminali-
bus statim dicam in uer. sed nunquid. 2.
- l Iudicibus. Et de offi. dele. super questionum. §. uerum. in ult. gl. sic & in te-
st. de hoc de testibus. c. presentium. in ult. gl.
- m G. ¶ Et dicit, ut ibi ad fi. ultime gl.
- n Principio. ¶ Per hæc l. dixit Simo. Vin. in l. j. C. de iur. om. iud. qd iudex iste
scribit iudici illius, qd quæ lata est sententia, qd illam exequat: cum ipse extra
sui territorij illā exequi non possit. nec ei pareret. ff. de iud. om. iud. l. si. extr.
de const. c. ul. lib. 6. Inducit ad hoc ff. de bo. auth. iud. post. cū uisus §. pe.
¶ Sentu. ¶ Hoc tenentur Io. 1. q. j. in uoluntate. & Bernard. de foro compe. §.
diligenti. ad fi. gl. & uide qd ibi dixit: qd tria opinio Accur. in l. j. §. de iud.
i. dicit. in fi. gl. & C. de iurisd. om. iud. l. j. in ult. gl. est uer. §. qd prorogatur
in eo, qui her. merū imperij. & idē Inno. & Host. ut ibi dixi. & est casus l. j.
C. ubi de crimi. agi oportet. Sed querit, an prorogationem in criminalibus re-
neatur iudex proprius habere ratam: ita qd sup. illo crimine non pcedat.
Guid. de Suz. sup. l. si conuenierit allegat qd sic. Quom. de crimine se inuomit
tet sine accusatore. ff. de mu. & honor. l. rescripto. §. si quis. Itē de delictis
unius hois sape qd nō det. ff. au. cap. stabula. l. licet. in fi. Soluit qd si tale
est crimen de quo iudex possit inquirere: de quibus infra, de inquisitio. §.
qn aut. in prin. & ibi remissiones dantur: non tenebit habere ratū: nec per fa-
ctum delinquentis impeditur ipsius officij. de cler. coniuga. c. pen. de prin-
cip. leg. ex parte. 2. & c. auctoritate. §. hui. lib. 6. In alijis criminibus, ex quo ac-
cusans & accusatus sponte sub alio iudice litigant: ipse ordinarius cōquie-
scet. sed ut pluries dixi, inter clericos non procedit hæc qstio, quia sine con-
sensu episcopi prorogare non possunt de foro compe. significati.
- p Consensu. ¶ Fuit questio Venerealis, 6. hic melius.
- q Litis testatione. ¶ Posses nō: nec obstant tres leges allegatæ de fo. ppe. §.
diligenti. in gl. iniqui. circa mediū. uer. imo et qd non in declinanda iurisdic-
tione, sed in euitatione pena loquuntur. casus ibi uide in sum. argio.
- r Scholaris. ¶ Et uer. sed quid si scholaris propter id, quod dixi de laico

Jocus penitentia: quia eligendo vnum ex his, non potest illi am plus de lineare: vt s. de reo. verfi. sed pone a & sic loquitur extr. de iud. c. 4. b. Na cu ibi esset causa criminalis, poterat Quouult 6 Deus papam uel synodum eligere. Ex quo enim quis consentit in suum ordinariu, non potest vltius dissentire. C. de p. cis, si quis in conscribendo. ff. de offi. con. l. j. C. de affer. toll. l. j. in fi. & hoc in ordinario. Delegatus aut licet appelletur ab eo: vt ff. de appel. ex consensu. non tamen recusat secundum Alber. Gal. c. 3. q. 3. inducia: §. offeratur. ibi: nisi ille, & ext. de causa pos. cu olim de off. deleg. super quaestionum §. nos. & §. uerfi. 2. q. 6. a iudicibus. Vnde decimus, rone priuilegij: ut in scholari, qui tres habet d iudices: ut iam dixi d Duodecimus, in causa appellationis. 3. q. 6. peregrina. ¶ Tertiusdecimus, quando papa id iubet, vel delegatus. ea. q. una quaeque. 1. 1. q. i. iudices. ¶ Decimusquartus, pp loci opportunitatem trahitur quis ad aliam prouinciam. 33. q. 2. sine. ¶ Quintusdecimus, in causa natiuitatis, quod spectat ad ecclesiam. extra qui fil. sint legi. lator. & c. causam. quod dicit vt not. extr. de ord. cog. tuam. d secundum Innoc. & alios. ¶ Sextusdecimus, in causa decimarum. extr. de decimis. per totum. ¶ Decimusseptimus, in causis penitentium. quae ad ecclesiam pertinent. 1. 1. quae. j. aliud. de poeni. distinctio. 1. aliud. ¶ Decimus octauus, in causa adulterij, cum agitur ad separationem. extr. ut lite non contest. capitul. 1. ¶ Decimusnonus, in causis uictuarum & pupillorum, libertorum, & miserabilium personarum: quae saltem secundario spectant ad ecclesiam. 8. 2. dist. c. 1. 2. & 3. extra. de foro comper. ex tenore. extra de uer. sig. nouimus. in fi. & praecipue circa dotē ut extra. de dote post di. restit. nuper. & idem in causis aliarum per sonarum. quod dicit plene, vt no. secundum Inn. extra. de off. iud. deleg. significatibus. ¶ Vigessimus, ubi agitur de possessione uo lata. C. ubi de possessione agi oportet. l. unica. C. de pre. mi. j. prediū. 27 & j. verfi. 3. o. ¶ Quid si quis per locum meum transiens ducit equum meum, quem ego perdidit: nunquid eum potero cōuenire ratione praesentis possessionis? Videtur, q non ut ff. de iud. he res. §. nonquid. arg. contra. eo. tir. non alias. §. j. & l. seq. & l. ad legatum. & l. quod legatur. §. si. C. ubi in rem aet. l. si Dicunt quidā quod sequi debeo forum eius: & talis fatiſdabit, prout habet j. de fatiſd. §. dicto. in prin. ¶ Vigessimusprimus, in ca. fidei. 24. q. j. quoties. ¶ Vigessimussecundus, cum quis alibi soluturū se promiſit. ext. de fo. comp. dilecti. ext. de off. del. p. & G C ubi pueniri, 18 qui certo loco dare promissit. l. unica. ¶ Nam ibi dicitur p̄here, ubi se p̄stituit soluturū: vt ff. de bonis aucto. iud. post l. 3. s. ver. 3. Circa hoc queritur quid si feci tibi pactum, ut possis me coram 3 quolibet iudice puenire? Respon. dicit Vber. b quod si oppono exceptionem iudicij, declinari, non audior, si sim laicus si uero oppono exceptionē loci & fori, & territorij, audior. Priuilegio h enim fori pacto renunciari non potest. 3. q. 6. non liceat. extra. de fo. compe. si diligenti. ¶ Quid ergo si dictum fuit in instrumēto, ut quolibet loco, & sub quolibet iudice possim pueniri: & tu vis me conuenire sub praesentis extraneo? Respon. forte admittet exceptio mea: vt ff. de iurisd. om. iud. si conuenierit. Vel forte non 19 admittetur, si pactum fuit uestitum cohaerentia p̄ctus. ¶ Sed quid si promissit per stipulationem, q̄ paterer me conueniri sub quolibet iudice, & quolibet loco? Respon. deo, forte teneor ad interesse, si recusaero: ut ff. de iud. si quis ab alio §. in omnibus. & arg. ff. de praes. uer. naturalis. §. ut cum do. ff. de contrah. emp. Labeo. 2. Et in hoc iudicio cum renunciarem exceptioni fori. Vel dic, quod cogar praesentis par. ff. de no. ope. num. stipulatio §. si autem. secundum Vber. ar. tamen contra: quia nihil habeo in eius territorio. ff. de iurisd. om. iud. l. si. lacob. Bal. dixit, quod si sit pactum, ut possim ubicunque, uel ubilibet pueniri, non ualet quoad conuenientem: nec mihi praedictat, nisi possit litis contestationem, ut s. uerfi. x. & sequen. imo ante litis contestationem possum mutare uoluntatem, & contra pactum uenire. ff. sol. mar. si cum dorem §. eo aut tempore & sic obtinuit Bonon. ¶ Quid 20 si sit pactum, ut ubique & ubicunque me inuenieris, teneat tibi soluere, nullo tamen certo loco determinato? Ad hoc dicunt quidam, quod per tale pactū uideo pacifici, quod sine fori praescriptione possum conueniri ubicunque inueniar, & ubicunque me elegeris conuenire: quia ibi uideo contractū esse de actio. & obli. contractū esse. & ita ratio contractus ibi potero cōueniri. ar. C. de pactis. si quis in conscribendo. & de fo. cōpe. dilecti. ff. de adm. tur. Titius §. ij. & ff. de bo. auct. iud. post l. 2. & 3. nec potero penitere. Nam & alibi potest quis conueniri, licet ibi domicilium non habeat: ut ff. de iudi. haeres. extra. de fo. compe. Romana. §. cōtra hentes. lib. 6. Nec obstat, quod locus incertus, & indeterminatus est ab initio. Na ex post facto poterit determinari: prout alias fit in debito conditionali, quod ante conditionem existētem dubium est: sed ex post facto determinatur: nec solum ea pendente reperitur. ff. de condi. indebi. l. sub cōditione. Sed hoc falsum uidetur: quia quandoque promittit quis soluere, & non responderetur ff. de eo, quod certo loco. l. ubi de hoc. & l. j. & l. centum. Praeterea non potest quis ex contractu pueniri nisi ubi

contraxerit, uel quasi cōtraxerit, uel ubi habet domicilium. extr. de fo. compe. c. fi. Alij dicunt, quod operabitur tale pactū, q̄ teneatur tibi ad interesse: quia factum uideris stipulatus: & cum factū est in obligatione, ad interesse agi potest. ff. de re iudi. si quis. ff. de uerb. ob. quoties Arg. contra, quod non ualet talis stipulatio ad instar illius, qui stipulatus est sibi fieri domū: nec dictū est ubi debeat fieri. ff. de uerb. ob. qui infulam. ff. de eo. quod certo loco. l. 3. §. si quis infulam sed non est ita Nam si dictū fuisset, Tu facies domum, ubicunque uolueris bene ualeret. ¶ Item si fideiusfor negatur idoneus, qui potest uti fori praescriptione ff. qui fatiſda. cog. si fideiusfor. Tu distingue breuiter. nam aut quis constituit se sine fori praescriptione ubique, uel certo loco responsurum & soluturum: & tunc obtinet, q̄ praedixi in uer. quid si sit pactū, & c. Aut constituit seu promissit se tantum responsurum: & tunc si alicubi conuenitur: potest a pacto resiliere ante litis contestationem. quod dicit, ut s. uer. proximi. ibi. l. Bal. & c. & hoc in laicis. & iū 21 ge hic, quod notatur j. uer. 40. & seq. ¶ Quid si rusticus portat ad forum modicum bladi, & nendit certas mēsuras illius bladi: nunquid teneatur ibi mēsuras illas tradere? cum ipse forte fit aliunde? Dic quod nō, quia actio ex empto bonae fidei est. ff. de po. si. l. si in Asia §. j. In clericis autē sic distingue. nā aut agitur de iurisdictione danda, seu proroganda, aut de iurisdictione nō de clida, si de danda seu proroganda, subdistinguitur: nā aut clerici pacifice ut simpliciter tantum, ut ubique: uel coram quocunque possit

ADDITIONES.

- a Pone. ¶ Et no. ff. de iud. l. j. post prin.
- b c j. ¶ Vbi dixi super gl. sed nonne.
- c Alber. Gale. ¶ Rub. de iudicib. ordi. & delegatis, loquitur de delegato, in quem pars consentit. sic sup. ver. sed an.
- d Dixi. ¶ Si priuilegiatus de certo iudice agit contra sic priuilegiatum, uide quod plene scripsi de priuileg. c. j. lib. 6. & §. & id ipsum.
- e Tuam. ¶ Vt ibi scripsi super gl. 2. hoc procedit, cum incidit tibi dubiū de matrimonio, an fuerit, uel non, uel an fuerit legitimū. Adde quia si non age retur de ualiditate: sed ut or rediret ad uirū suum, & e contra: iudex secularis est competens. uide Abb. Sicut in c. non est in j. col. ext. de sponsa.
- f In prin. ¶ Vide quod scripsi de fo. compe. c. ult. super j. glo. ratione possessionis, pro qua patet in hoc triplex opi. Azo. Bernar. Goffred. Innoc. Host. & Old. in l. si. j. alleg. tenent quod ex re mobili fortiatu quibus forum. Bria Hugolini placuit Accurs. in praed. l. si. C. ubi in re actio. & remissionem q̄ dedi, uide per quas leges, & quō ad illas iudetur. Ad quaerit tū hęc opinio, quia non mirandum, si in fortiendo foro mobilia & immobilia sunt diuersa: cum in his et sunt diuersa praescriptionum tpa iura sunt nota. Itē in onere fatiſdandi differet possessor immobilium a possessore mobilium tm. fi. qui fatiſdare cogantur. l. sciendum. In alienatione ab ecclesia faciēda. extra. de rebus ecclesiae non alien. an. nulli. & in ordine alienandi: vt in auth. hoc ius porrectū, & in ordine exequendo: ut lite non p̄ctā qm. §. ff. de re iud. a. dno Pio. Simile C. de rei ux. actio. l. vna. §. cum aut. q̄ de decre. opus non est. l. si. Tertia opinio Pe. distinguit, an res mobilis sit in loco mansura, uel non: per l. debitor. ff. de pign. iuuatur haec opi. per decr. p̄sentis. §. j. de p̄zb. lib. 6. & eo. lib. de uerb. sign. c. ult. facit §. nonquid. superius allegatus. & e. l. j. uer. nam ubi. ff. ex quibus causis in possessione. l. j. in fi. de in re uer. si pro par. te. §. uer. sum. j. q. j. alar. & quod ibi no. de uerb. sig. c. 3. de tornea. c. 2. de uer. signi. l. j. & 2. c. in quib. cau. pig. ta. con. l. 4. ff. de act. emp. l. granaria. de acq. rer. dom. si Titius. cū p̄cor. ubi notatis. ¶ Adde q̄ sim fortia fori ratione rei mobilis, tenet Pet. de Anch. c. 139. incip. Primum dubiū. ¶ Additio Adde tu Car. Zaba. in c. sane. de fo. comp. ad fi. ubi dicit, quod ita cōter teneatur. Et in ratione delicti quis fortiatu forum poenitentiale, uide Lud. Rom. sig. 354. incip. Ratione delicti. Hen. Ferran.
- g Vber. ¶ Mihi charta pe. ubi tractat de arbitris. uerfi. quid dices ergo & ibi duo uer. hic sequentes subtilitas primi dicti non placet.
- h Potest. ¶ Accur. contra secundum leges: ut no. ff. de iud. l. j. in j. gl.
- i Diligenti. ¶ Quaestio de exempto, qui promissit non declinare forum: uide super reg. scienti de reg. iur. lib. 6. Gui. de Suz. in l. si conuenit dicebat renunciari posse foro in contractu per pactum: & tunc non liceret restituere, potissime si iurasset: & sic soluit contrarium de l. si quis in conscribendo. C. de pac.
- k Bonon. ¶ Placet hoc Pe. de Bel. ut ponit Cyn. in l. si qui ex p̄sensu. in 3. q. di cit enim, q̄ hic fallit regula, quod semel placuit. de reg. iur. l. 6. & similes, hac ratione, quia periculosum est corā iudice litigare suspecto. C. de iudi. apertissimi extra. de appel. cum inter. qua ratione dicit uentionem, uel stipulationē nō obligare et ad interesse. arg. ff. de p̄di. in l. i. quae sub p̄ditio ne, §. si quis sub iustur. dicit et q̄ ex quo lex dat sibi, quod possit poenitere: ergo poterit impune. Alleg. l. Graechus. C. de adulter. Hac opi. placet, talis quod de loco dētus dī in uer. proximi. Pondero enim primo, q̄ iurisdictionis illius origo est a solo p̄sensu partū. Secundo, q̄ nulli interesse ipsius tu dicit ueratur. Tertio, quia per hoc reditur ad ius cōe. & ad ordinariā iurisdictionē, quae est fauorabilis. Quarto, q̄ lex generaliter de conuentione loquens, perimit poenitere. Quinto, q̄ in multis casibus poenitētia perimit tur, quō si aliqui notantur in p̄dicta rta, quod fecerit. In quibus nō est maior uel tanta equitas, pp rationem q̄ praedixi. Item eo fortius procederet hoc dictum: si uera sit opinio, q̄ ante litis contestationem iurisdictionem non habeat, quae tñ non placet: dixi super uer. sed quid si a prin. ¶ Adde Pe. de Anch. in proximi. Alex. consil. 139. Quid autem si promissit quis soluere ubicunque inueatus fuerit, si reperitur eius procurator, an poterit conueniri, uide Bal. consil. 348. li. j. Et quomodo intelligatur, quando quis promissit posse conueniri in quolibet loco. per eundem consil. 247. eo. li.

o. g. ha. non est locus de vt per Suz. in l. erenda in rēda parit oblig. s. si. Aur. uid tō in. uel ante p̄statio bellis, uel ce? tu dist. & ualeat. ult. in l. si ene proce. per hanc. iud in eis or. §. j. Alij enim onem de. ub. uer. an. quod de partibus to, ne re. uel parti. ff. de iu. em. Vt er de Suz. uice: sic & is uel p̄. urdi. l. j. cū dilect. arius par. y. hoc tra. allegatio modo suo in cle. de iudicibus op. si arro. uera est. ff. de iudicibus ut: ut are, quod in compen. l. j. ff. de iud. ut tamen mpefere, in pror. criminali sic & in to. index iste ipse extra. ut l. ff. extr. is. §. pe. o compe. ff. l. j. ff. de iurrogatur est casus l. j. in alibus re. non p̄cedat. de intromit de delictis ut q̄ si tale quistio. §. nec per fa. en. de priuileg. ex quo ac. ius cōque. iā sine son. de fo. p̄pe. ff. da iurisd. gio. delatio

possit conveniri: & tunc non valet sine consensu episcopi, etiam si coram ecclesiastico conveniatur: ut extra, de foro. compe. significasti. & c. si diligenti. & c. Romana. respon. j. & si consensus episcopi in ecclesiasticum intervenierit, poterit adhuc ante litis contestationem dissentire: sicut & in laico iam supra diximus. & supra versic. 10. & sequ. Aut patet se soluturum. & iudicium subituum, & tunc iterum subdistingue: quia aut consentit in secula rem: quo casu nil agitur: ut in predicto capitulo si diligenti. & 11. quaestio. j. in soluta. & capi. placuit. Aut in ecclesiasticum: & tunc valet cum consensu sui episcopi: ut in predicto capitulo dilecti. secundum quod distincta sibi ponitur pro confuncta, videlicet tunc, ideo quia promissit se soluturum: quia videtur ibi, ubi conveniatur, contraxisset: ut supra. in versiculis. quid si sit pactum. Conveniri enim potest quis, ubi contraxit: ut extra, de foro. compe. capitulo. fina. cum suis concord. & non ideo, quia simpliciter promissit se iudicium vbi que suscipitur, ut iam dixi. Porro si agatur de iurisdictione non declinanda, valet simpliciter consensus, & cogitur respondere: ut supra. versic. 10. & sequen. extr. de iud. capitulo. primo, & in praed. capitulo. dilecti. ubi Abbas ille promissit se responsum coram delegato, & certo loco: & nullo pacto de iurisdictione non declinanda: & renunciationis privilegij, & exceptionis fori sui: cum delegatus ille iam haberet iurisdictionem in eum, postquam ea fuerat ei commissa: quia representabat personam papae: ut extra. de offic. deleg. sane cuius vices gerebat. 94. distinctio. capitulo. i. extr. de rescrip. super literis prope fin. Quod autem dixi fori praescriptionem non admitti, ubi agit de iurisdictione non declinanda: verum est, etiam si ante consensum iudex ille potuisset declinari. ut patet in praed. capitulo. 1. de iudi. ubi, Quod vult deus priusquam promississet coram concilio respondere poterat dicere: Volo coram papa causam meam agi extra, de appellat. ut debitis. in fi. 18. distinctio. 2. propter. 17. distinctio. hinc ledi. 3. quaestio. 1. in primis. versic. de persona. & 32. quaestio. 5. horrendus. Item in praed. capitulo. dilecti. potuisset Abbas declinare iurisdictionem delegati per exceptionem privilegij: nisi privilegio renunciasset, promittendo alibi

22 solvere, vel respondere: prout ibi dicitur. Et nota quatuor esse necessaria ad hoc, ut clericus possit in non laicum iudicem consentire. Primum, quod ille praestit ordinariae iurisdictioni. Secundum, quod sit persona ecclesiastica. Tertium, quod fiat de consensu sui episcopi: ut in praed. capitulo. significasti. & c. Romana. respon. j. Quartum, quod fiat de consensu vtriusque partis: ut ff. de iudic. l. j. & l. ij. Sed nunquid requiritur consensus iudicis? Respondeo, non, quo ad prorogationem, sed quo ad iudicium sic: quia cum non sit alias ordinarius eorum, non tenetur iudicare, nisi velit. ff. de l. ij. §. j. Vtrum autem clericus possit foro suo renunciare, vide infra. de conclu. & renun. versiculis. cuius autem iuri. Et breviter scias, quod clericus trahens clericum coram seculari iudice, debet causam, id est rem peritam, perdere per sententiam, quae dabitur convento, & privari communione sacrae eorum, vel etiam fidelium: quia excommunicabitur, nisi hoc satisfacere velit: extra. de foro. compe. si diligenti. & 11. quaestio. 1. in soluta. Item clericus permittens se conveniri coram eo in causa criminali, etiam si pro eo sit lata sententia, locum suum, id est, beneficium amittit: & hoc si habet: alioquin perdat locum suum, id est, ordinem: quia deponetur: & sic perdat locum quem inter ceteros clericos obtinet. Sed si in civili, tunc perdat id quod evicerit, id est, rem in qua sententia ab solutus fuerat: si locum suum, id est, beneficium, ut extra. de excess. praed. graue maluerint obrinere. & haec habentur in praed. c. si diligenti. & 11.

24 q. j. placuit. Sed nunquid idem est in laico clericum coram seculari trahente, ut debeat perdere causam? Respondeo, sic, ut C. de episcopo & clerici. auth. statumimus. C. de iurisd. om. iu. in criminali. C. ne filius pro pa. auth. habita. prope finem. Sed nunquid praemissa obtineat in eo, qui clericum conjugatum trahit coram iudice seculari? Respondeo, sic, si clericali ter vivit, & actio sit personalis, si in ea, quae non. j. de clerici. conuga. Sed cui assignabitur res, quam perdit is: qui sic in verito se patitur examine conveniri? Respondeo, actori cui acta est iniuria: nam reus se alibi non patitur conveniri: cum esset potens, & timeretur forte: & sic actor metui & iniuri illum ibi convenit, secundum B. & no. in praed. l. in criminali. Quid si vterque sit in culpa? Respondeo, tunc vterque punietur & dabitur ecclesiae, cui facta est iniuria: & eius iurisdictioni spectata. Sed quomodo potest praemissa poena locum habere in actori & non in reo? Non enim actor incidit in poenam, nisi post litis contest. ut no. in praed. de re. si diligenti. in gl. nunquid. Cumergo reus clericus passus sit coram tali seculo litem contestari: non similiter & ipse incidit in praedictam poenam: & sic non erat absolvens: imo puniendus? Respondeo, sic. Reus enim tractus debet protestari se esse clericum: & ideo tunc non debere coram illo respondere, & si iudex quaerat utrum hoc proponat excipiendo, vel perendo propter hoc a iudicij instantia se ab id: tunc ille dicat, Nil peto, nec excipio, sed protector, si iudex sibi praecipiat q.

respondeat, vel litem contestetur: tunc protestetur: quod ipse respondet, vel litem contestatur compressis viribus praedictae, vel metu terribili s. persone, vel secularis dominij: & super hoc testes adhibeat, vel conficiat publicum instrumentum. Lite ergo negando contestata, non ultra procedat, sed hoc episcopo denunciaret, ut illi iudici inhibeat, ne ulterius in causa procedat: quo facto poterit coram episcopo petere, & si ab solvatur ab eo, non eo illi tenebatur, quod episcopus opus debet facere per pre. c. & sic actor poenam incurret, & non reus, quod si nolit ad hoc accedere, dabitur sibi exceptio perpetua: & quando eunque ab illo conveniatur poterit ei dicere: Tu me olim super hoc coram seculari iudice traxisti: ideoque causam perdere debes: unde peto te condemnari, & me absolvi super hoc, quod a me petis. & super hoc est sententia necessaria, ut no. in praed. c. si diligenti. & haec habent locum secundum illos, qui dicunt, quod ante litis contestationem, & non post desistere potest impune. quandoque tamen post solam que rimoniae depositionem nequit impune desistere: quae dicit, ut in praed. gl. sed nunquid. Quid de illo qui scholarum vocat in verito examine, qui similiter perdit causam etiam in ista, ut in praed. c. auth. habita. prope finem. nunquid potest ante litis contestationem penitere? Dicitur in ea auth. no. Qualiter quis se objiciat alterius iurisdictioni, & qualiter in eum suum foretur, & oratur j. de conclu. & renuncia. ver. ultimo. Regulariter autem tenendum est, quod ipso iure clericus non potest coram seculari iudice conveniri: quod dicitur s. de reo. versic. Item clericus & iunge quod ibi not.

26 j. Sed pone, clericus dedit laicum fideiussorem pro se in contractu mutui: quaeritur, utrum fideiussor possit conveniri coram seculari iudice? Et videtur, quod sic. Ad hoc enim datur fideiussores, ut melius carui sit creditoribus: qui satis facta. cog. l. j. & l. ij. resp. j. Hinc est, quod si pupillus sine tutoris autoritate compromittit, & fideiussorem praestiterit, peti potest poena a fideiussore, ad quam alias pupillus non teneretur, nisi fideiussorem praestitisset. arg. ff. de arbi. si pupillus. Praeterea iste est tutor: si cuius fuit personam fideiussoris, & non clerici, cum quo non erat alias contractus. C. si tu. vel cu. inter. si creditor. Item hoc est personale privilegium, unde persona non egreditur. C. de excu. m. l. sordidior. arg. quia exceptio quae competit principali, competit & fideiussori. Item non intelligitur obligatus in deteriori causa, quam principalis ff. de fideiuss. G. ace. §. si quis pro pecuniaria. & contra legem datus est: unde videtur, quod non valet. x. dist. iudic. C. de leg. & constit. non dubium. sed prius dictum verius est. Quoniam personales exceptiones ad alios non transferuntur. ff. de exce. l. exceptiones. resp. j. Reales vero sicut ibi, & c. Vigesima tertius, si iudex secularis sit negligens extra. de foro. compe. licet. ver. dummodo, & c. seq. in fi. Vigesima quartus, cum suus iudex recusat, extra. de foro. compe. si quis contra. Vigesima quintus in compromissis extra. de arbi. per totum. Vigesima sextus, ratione vitime voluntatis unde fidei commissum petitur, ubi restitutum est. C. ubi fidei comm. pe. potest. l. unica. ff. de iudicij. hares. & l. si fidei comm. sum. & legitur petitur ubi est: nisi haeres dolo eum inde subdaxerit. Tunc enim dabitur ubi petetur. ff. eodem. quod legatur. Vigesima septimus, in causis rusticorum & serorum ecclesiarum, quorum causa ad ecclesiam spectant. Et id est in aliis laicis ad forum ecclesie spectantibus. 9. dist. iudicatum. 1. 2. q. 2. ecclesiarum servos extra. de foro. compe. nullus. Idem etiam est de colonis ecclesiarum, ut C. de episcopo. & cler. l. ij. & C. ubi causa sit. vel di.

ADDITIONES.

- a Abbas. Erravit auctor hic: & infra, quia Abbas nominatus in textu fuit delegatus episcopus, cui decreta diriguntur, erat debitor ex contractu praedecessoris.
- b Necessaria. Nouem specificat Host. de foro. compe. significasti. quae ibi scripsi super illi. glo.
- c S. j. Et de hoc super. nec. sed amiss.
- d Coniuga. Vt ibi dicam tenendum est quod habetur. e. tit. c. uno. lib. 6. Adde tu ad huiusmodi materiam, si concessum sit alicui existenti in minoribus, ut non possit trahi pro aliquo debito civili coram seculari, si dixerit cum uca & uirgine, an pro se sibi privilegium, vide Lap. 1. 26. alleg. Item quid si quis clericus duxit cum uirgine: & incedit in habitu & tonsura, an pro civili debito possit conveniri coram seculari, & detineri etiam inuitus vide Lapum ibidem. Additio. Adde tu & vide Io. de Turre Crema. in c. clericum. 1. 1. q. j. ubi dicit quod clericus coniugatus, qui cum uirgine & uirgine coniugatus, & tonsuratus & vestes desert clericales, a iudice seculari, nec criminaliter, nec civiliter, si licet de crimine potest condemnari, & an quando clericus gaudente debet privilegio clericali, vide omnino Alex. cons. 8. incip. Quia sapissime. in 4. uol. & Old. cons. 4. incip. Quod lacus. Hen. Ferran.
- e Sic. Secundum Pet. & Ab. in d. decre. si diligenti. ut parim ibi scripsi super gl. nunquid.
- f Petere. Aliquibus vi. q. coram suo iudice conveniendus sit laicus, in hoc casu per regulam, quod actor, & c. Item quia hoc agitur ad poenam. Sed pro. Gul. facit de foro. compe. cum sit. de iur. olim. & vide super. ver. 30.
- g Iure. Nescio quid veli istud, ipso iure.

veldi. do hominumque eius agantur. l. si quis. Sed illa possunt intelligi super rebus quas ab ecclesia tenent: licet autem, si conveniantur ex delicto vel contractu, licet praedicta l. si quis. indistincte loquantur. An autem conductores possint illi privilegio relicta re, habes ff. de iur. in mu. semper §. conductores. secundum Vber.

¶ Vigesimo octavo, in peregrinis & mercatoribus, & agricultoribus, & mare navigantibus & alijs. extra, de treu. & pa. innovamus 24. q. j. si quis Romipetas. & c. leg. extra, de peregr. c. vnic. extra, de rap. excōicationi. quod dicitur plene, sicut in papā, extra, de off. deleg. significantibus. ¶ Vigesimo nono, cum agitur de feudo ecclesiae, extra, de fo. compe. verum. ¶ Trigesimus, cum clericus impetrat contra laicum, quod de consuetudine fit in curia indistincte extra, de iudi. c. si. extra, de alie. iu. mu. cau. fac. c. fin. & sic intellige extra, de foro compe. ex trāmissa. De stricto iure tamen laicus vel clericus non potest contra laicum impetrare. ar. 11. q. j. clericus suo laicus arg. q. ea. q. iudices. & extra, de sen. ex com. grae. extra, de arbit. innovuit. Sed illa intellige secundum de meum, de his, quae ad ecclesiasticum forum pertinent ratione reum vel personarū, ut extra, de uerbo. sig. nouimus §. si ut sunt caulae spirituales siue criminales ecclesiasticae: de quibus §. verfi. 2. dictū est. Sed & haec secundum quosdam vera sunt, cum agitur de proprietate rei. nā super possessione rei ad forū civile spectatis potest laicus impetrare: quia super ea potest coram quolibet iudice questio ventilarī argu. C. qui legit. per fo. ha. l. si extra, de foro compe. ex parte B. regina. & no. extra, de iud. ceterum. & §. ver. 20. Alij tamen hoc intelligunt coram ordinario, & non corā delegato: ar. contra. de appel. cum tenemur. ¶ Sed pone, clericus trahit laicum corā delegato auctoritate Apostolica: Dominus vel index secularis illius terrae mādāt delegato, quod super sedet: cum ille laicus sit de sua iurisdictione, & moretur in terra sua, & ipse paratus est clericō reddere de illo iusticia completum: querit, an delegatus debeat super sedere? Et videtur quod sic, extra, de fo. compe. si clericus ubi de hoc & c. ex tenore. dicit §. secundum P. hoc enim introductum est in consuetudinem propter negligentiam seculariū in reddenda iusticia personis ecclesiasticis, ut e. tit. cum sit generale. sed contra e. tit. ex tenore. sed non est contra: quia cause viduarum non spectat ad immediatam ecclesiam: cause vero clericorum sic, secundum P. & uide §. ver. 8.

¶ Trigesimus primus, uacante imperio cognoscit papa, uel eius delegatus de feudo extra, de fo. compe. licet. uel etiam regno uel principatu superiore non habentibus ut 1. §. q. 6. alius. Item extra, de elect. cum inter uniuersas. in si. quod ideo est, quia est ordinarius omnium fidelium: ut j. §. proxi. Vel dic, quod regnis vacatibus papa se non intronit, nisi quando in modum denunciationis petatur secundum papam. ¶ Quid de legato sedis Apostolicae? De hoc §. de legato §. nunc ostendendum. ver. 19. ¶ Trigesimus secundus, cum quid imminet difficile, uel ambiguit inter iudices, recurritur ad ecclesiasticū, ut extr. qui filii sint legi. per uenerabilem §. rationibus. ¶ Trigesimus tertius, si consuetudo, uel etiam privilegium dat iurisdictionem domino super familiā, illud seruetur. extra, de fo. compe. cum contingat de offi. arch. c. si.

¶ Trigesimus quartus, ratione pacis: quia tunc intronitit se ecclesia de qualibet causa, extra de iudi. nouit. ¶ Trigesimus quintus, ratione cōnexitatis cognoscit ecclesia, & committit, ut patet in dore. extra, de don. inter uir. & uxo. c. j. & ij. c. de prudentia. & c. mper. de fo. compe. ex parte, imo et index ecclesiasticus cognoscit principaliter de dote quod dicitur, no. secundum Inno. in p̄d. c. de prudentia. ¶ Trigesimus sextus, qñ ordinarius recusat, quia tunc ep̄s associatur: in auth. ut disse. iudic. col. 9. §. si vero contigerit. C. de iud. auth. si uero. ¶ Trigesimus septimus, ratione loci, unde Roma, quia cōis patria est, conuenitur quilibet, qui nō habet ius reuocandi forum. ff. ad muni. Roma. §. q. 2. uocatio ext. de fo. compe. c. si. de dila. c. fi. 9. q. 3. cuncta. ff. de iudi. l. si quis Roma. de qua reuocatione uide §. de reo uerfic. Item legati. & seq.

¶ Trigesimus octauus, ratione professionis C. de adu. dner. iu. l. si. in auth. col. 6. ut clerici apud proprios episcop. con. ¶ Trigesimus nonus, ratione administrationis: unde argentarius ibi congitur rationem reddere, ubi argentariam exercuit ff. de edē. p̄g. ar. §. j. etiā qui. ¶ Quadragiesimus, ratione domicilij, ¶ C. ubi de ratio. agi. opor. l. j. ff. de bo. auri. iudi. poss. l. j. & ij. scilicet ubi habet maiorem partem fortunarū suarū, nec inde est discessurus. extra, de foro compe. c. fi. & c. ex parte B. regina. ff. de iud. haeres abens. §. proinde. & §. sequē. & l. fideicommissi §. fi. C. lib. x. de incolis l. ciues. ff. ad muni. domicilium. ¶ Sed quid si debitor vagatur per mundum, nec habet certum domicilium? Videtur, quod ubique conuenitur: alioquin creditor fraudaretur. ar. ff. de ope. lib. quod nisi §. si. ff. de his, quae in frau. cre. ait praetor. §. si debitor rem. unde ubiqueque res potest debitor & satisfabatur. ff. de iud. l. ij. §. pe. ar. p̄d. l. ciues. in si. Super hoc dicit §. nerf. 22. & sequen. ¶ Sed pone, quidam Lucanus perpetuo a Lucana ciuitate bannitus, quidam Florentinum in districtu Lucano spoliauerit: nunc spoliatus inuenit spoliatorem in ciuitate Pisana: queritur, utrum eū

ibi possit accusare? Et uidetur, quod sic: quia criminofus potest ubi inuenitur conueniri. C. ubi de crimi. agi. opor. l. j. in fin. Cum enim non possit Lucam uenire, uidetur exilium passus: & sic Pisis poterit conueniri: arg. ff. de eo, quod certo loco. l. j. Ad idem ff. de excu. tut. sed & milites §. scribit autem & Vlpia. sed & ignominia. quasi uagabundus. arg. C. ubi quis decur. uel cohort. aliaue condi. l. j. alioquin bannum sibi datum ad penam, esset ei ad premium: quod esse non debet. ff. de nego. gest. siue hereditaria. ff. de inter. & releg. l. relegatorum. in si. ne maleficium remaneat impunitum ff. ad legem Aquil. ita uulneratus. extra, de sen. excomm. ut fama. quia si cum ponimus relegatum, uidetur Pisis ubi moram trahit habere do. nicilium necessariū. ff. ad muni. filij lib. §. relegatus. Praetertim si ibi spolia reperiuntur, ut ff. de iudic. quod legatur. C. ubi de crimine agi. opor. auth. qua in provincia. Ad idem C. ubi cau. sta. si ex possessione. ubi dicitur, quod seruus non potest dici habere domicilium. & facit C. lib. 10. de decur. generaliter. argu. contra, quod non habet Pisis domicilium, nec maiorem partem rerum suarum, nec ibi deliquit, quibus casibus regulariter quis forum sortitur. C. lib. 10. de incolis. ciues. C. ubi sena. uel cla. l. ij. extra, de foro compe. c. fin. Super hoc dicit, ut

32 in questione sequenti ¶ Quid si aliquis Senensis uult conuenire ciuilitate Senis aliquem Florentinum propter guerram de Florentia e. pulsum, nunquid potest non obstante fori praescriptio ne, cum ibi moretur? Videtur, quod sic: arg. ff. de his, qui sui. uel alie. iu. fut. l. ij. ff. de ope. lib. quod nisi §. si. ff. de his, quae in frau. credi quod ait. §. si debitorum. ff. de iudic. eum qui. Argumentum contra: cum sit in fuga. ff. de ser. expor. si Titius. respon. j. in fin. imo uidetur, quod solum apud Florentiam conueniet illum, argu. C. ubi de heredi. agi. l. j. Non enim uidetur uagabundus, & sine domicilio. ff. ad muni. c. p. ei qui praesertim si comparemus eum relegato. ff. de nino. Papinianus ff. ad muni. eius. §. fina. Item iste nō est de modis, quibus quis foritur forum. ff. de his, qui sunt sui uel alien. iur. patre. Solutio. Dicunt quidam, quod si sit sp̄s, quod cito redibit, non conueniet Florentia, sed Senis

h alias secus. argu. ff. de md. si longius. Alij dicunt, h. q. si bona Florentini publicata sunt, non poterit alicubi conueniri: sed si scus commune Floren. si habet bona conuenietur. ff. de capi. d. l. per net. l. tutelae. §. si libertate. & §. fin. C. de fideiul. l. j. sed si ille retinet bona,

ADDITIONES.

- a Significantibus. ¶ Ut ibi scripsi in gl. ex quo.
- b Dominus. ¶ Illius terrae, ut sequitur: non enim loquitur de domino feudi, ut patet. in ver. hic allegato. in si.
- c Papam. ¶ In decre. licet. j. de foro compe. ubi scripsi in glo. hoc est. prope finem.
- d Prudentia. ¶ Ut ibi scripsi in 3. glo. ¶ Adde, q. Inno. ibi. & Abb. tenent, q. iudex ecclesiasticus principaliter possit adiri pro causa dotis. cuius contrarium uult ibi glo. Fed. de Sen. consi. 2. §. tenet glo. Petr. de Ancha. consi. 20. tenet, quod sit in electione actoris, quem uelit adire: ita quod concordare uideatur cum opin. Innocen. & Abb. in d. cap. iul. prudent. am. Bald. Inno. Pau. de Cast. in l. j. §. ff. sol. ma. & Bal. in l. j. C. de do. promit. per c. ex literis. extra, de pigno.
- e Domicilij. ¶ Vnius uel plurium. De hoc inf. §. proxi.
- f Sequenti. ¶ Nescio ad quid hoc dixerit: cui nec ibi de uagabundo de hoc, nec hic de pacifcente, uel renunciante, de quo ibi. Est autem sciendum, q. Pileus sua q. 9. tractat de hoc: & ponit casum in quodam debitore, qui fugit cum quadam monacha, contra eum inducit l. quod nisi. p̄alle. hic aut propter suspicionem personae: licet alias non licitum. ff. qui sacula. cog. si fideiussor. de adm. tuto. ita autem j. respon. in si. ff. sol. ma. si cu. dotē. §. eo autem. Item periret alias actio creditorum cum ille ad locum domicilij, uel p̄ctus nunquam ueniret. ff. de eo, quod cer. loc. l. j. Interpono, q. Ross. bene. assumpsit hanc: & ut fabulari possit, tenuit terminos Pilei, de eo qui fugit cu. monacha & est sua 17. omisit pro & p̄. que monacham respiciunt, alle. ff. de condi. indebi. qui cer. loco. & ff. de iudi. eum qui. C. de iure do. vbi. C. mand. si pro ea. extra, de fideiul. c. fi. Item & si ius scriptum deficeret, sua det hoc aequitas. ff. de aqua plu. ar. in summa. §. item Varus. In contrarium dicit Pileus neminem extra suum forum conueniri posse, nisi rescripto principis. C. de iurisd. om. iudic. in criminali. & quod actor sequi debet. & c. q. ita iretur in infinitum, si posset omni loco conueniri quo pergeret. ut in l. h. res abens. ff. de iudic. Ros. allegat ff. de bon. auth. iud. pol. l. ij. & ij. ff. de bo. dam. l. diuus. & remittit ad solut. Pal. qui dicit eum cogendum respondere, nisi idonee caueat de redeundo ad locum domicilij uel p̄ctus. Huius ratio: quia uagabundus aliud forum non habet. Ad hoc quod no. C. ubi de crimi. agi. opor. l. j. & ij. & quod scripsi. eo. c. si. super gl. ratione. ¶ Adde, quod uagabundus non possit conueniri ubique, si uelit prestare cautionem de redeundo ad locum, uoluit Bal. in l. j. C. ubi de crimi. agi. opor. & uide Inno. c. si aduersarius. extra, de eo, qui mit. in pol. To. And. & doc. in c. cilectus. el. ij. extra, de rescrip.
- g Sed pone. Ille uerhic, & totum quod sequitur usque ad uerfic. quadragesimus. fuit additio.
- h Dicunt. ¶ Qui de Suza ubi dicit statim: & in questione sub litera d. ¶ Adde tu, quod ratio istorum potest esse: quia ipsi creditores praesertuntur p̄ctis fiscalibus, ut per Bar. & Bal. in l. j. §. seruus. ff. ad Sylla.

Specul. lib. ii. Partic. I.

33 net bona, vel partem eorū; potest Florentie conueniri. ¶ Quid si debitor a tempore contractus habet domicilium Tholose, & postmodum transfert se Narbonam: nunc creditor vult eū conuenire Tholose ratione contractus, vt extra, de foro competēt. c. fin. C. de iurisd. om. iudic. iuris ordinem ff. de iure dot. plerunque debitor vult conueniri Narbon. ratione domicilij? Respondeo, creditoris est electio loci & iudic. ff. de eo, quod certo loc. non vtique item tempus contractus inspicitur. ff. de verb. obli. si filius extra, de ele. dudū. j. Sed nunquid sufficit eum citari Tholose ad domum, in qua morari solebat? Videtur, quod sic ff. de dam. infect. l. 4. Tu dic eum citari debere, vbi nō memoratur. C. ubi in rē act. l. ij. & fi. C. de bo. auth. iud. poss. auth. ei qui. & ille iudex citabit, prout nō s. ver. sed quomō. ¶ Quadragesimus primus, rōe manumissio. vnde libertus sequitur forū patri. ff. ad muni. cip. si quis. §. nisi. c. & l. assumptio. §. fi. ¶ Quadragesimus secundus, sortitur quis forū ratione originis proprię, vel paternę. vt ca. l. j. §. j. & C. de muni. & orig. filios. & l. seq. lib. x. & in pre. l. assumptio. §. j. & l. libertus. §. patris. d. ¶ Quid ergo, si aligs Narbo. factus est habitator Biterrę. vbi et habuit filiū, qui filius inuenitur Narbonę: nūquid ratione paternę originis ibi poterit conueniri? Videtur, quod sic: vt in prædictis concordantijs. Sed dic verius, qd sortitur forum ratione paternę originis, quo ad honores & tutelam: vt C. vbi pe. tu. l. j. & no. in p. d. l. assumptio. §. j. & in summa Azo. de iur. imm. prope finem. ¶ Item quid si Narbo. habitauit per decem annos in civitate Biterrę. & ibi exiit cum T. demum reperitur Narbonę: nūquid ibi sortitur forum ratione suę originis? videtur, quod sic. C. de muni. & ori. continu. lib. x. & in pre. l. assumptio. & hoc tenet Acc. prout ibi notatur. Azo. tamē no. in Summa de iurisd. om. iu. §. pe. qd non. & pramissa vera sunt, quo ad honores & munera. C. vbi pe. tuto. l. j. ¶ XLij. rōne militię, ff. ad muni. muni. ceps §. fi. ¶ XLiij. ratiōe matrimonij mulier seq. tur forum viri, c. l. x. de incolis. l. fi. ff. de iurisd. om. iud. cum quędam. ff. de iu. exigere. ff. ad muni. l. fi. §. j. & l. ea quę desponsata fecus in concubina. ff. de iure. §. fi. ¶ XLv. ratiōe curus decēnię, qd quōsmoratus est in studio, C. l. x. de incolis, l. ij. §. ¶ XLvj. si plures sunt tutores diuersarum iurisd. actionum, omnes corā uno iudice dice potest pupillus conuenire, ut Carb. tute. l. omnes. ¶ Quid si pupillus factus adultus, uelit eos coram diuersis conuenire: nūquid ipsi possunt petere, vt sub uno conueniantur? non vñ, quāsi hoc sit in fauore pupilli inductum, 26. q. 2. non exemplo. ff. de legi. quod fauore. Sed dic contra, arg. ff. de quibus re. ad eundem iudic. ea. l. fi. extra, de rescriptis, c. di. pedia. Qualiter ergo fit, si tutores diuersos habeant iudices? Respondeo, si omnes gesserint tutelam in eodem loco, planum est: quia omnes ibi conuenient, vt in præ. l. omnes. & ff. de iud. hāres. §. j. Si uero quilibet gessit in suo loco, omnes simul coniunguntur: & omnes loco unius habeant, vt ar. ff. de ex. tu. iurisd. peritos. §. j. & est ad hoc simile, qd dicitur de pluribus super eadem præbenda litigantib. s. de accu. seu peti. §. super petitionib. & actionib. ver. qd si plures. ¶ XLvij. rōne consuetudinis, vt s. in prin. huius tit. ¶ XLvij. fortit qd forū alieni, & facit sūi ratione actionis, C. vbi in rē act. l. fi. ¶ XLix. ratiōe negotiationis ff. de iud. hāres. §. fi. quis. ¶ L. ratiōe constitutionis, ff. ad muni. nō utriusque. ¶ L. j. ratiōe tēporis, C. lib. x. de incolis, l. ij. ¶ L. j. ratiōe dignitatis, ff. ad muni. filij. §. pe. ¶ Licet autem regulariter uerum sit, quod sententia nō suo iudice lata non tenet, vt extra, de iud. at. fi. C. si a non comp. iud. l. fi. xj. q. j. in clericorum. tamen fallit in premis casibus: quia per pactū sūi factus est de iurisd. iudicantis: quos ideo tam plene colligimus, quia quandoque magis expedit actori conuenire reum sub eo, de cuius iurisd. iudicantis actus est ille, quam sub ordinario. Quę autem hic desunt, vide s. de reo, & s. de actore. Vt autem scias quis iudex debeat adiri, uide s. de iurisd. om. iud. ad. fi. ver. & breuiter. per totum.

ADDITIONES.

- a Debitor. ¶ Iste ver. & sequens fuerunt Gui. de Suza. super l. ij. C. de iurisd. om. iudi.
- b Quomodo. ¶ Ibi remissiones dedi. ¶ Adde quod uoluit Abb. conf. 39. & 43. lib. 2. & Rota conf. 454. ubi ponit, quod quis debet citari, vbi habitat non ubi solitus est habitare.
- c Nec. ¶ Ros. ponit §. nihil hos. §. non inuenio. bene est: ibi l. nil. sed nil ad propositum. l. si quis a pluribus manus istis sit, omnium patronorum sequitur originem. non est plus. & quomodo hoc procedit quo ad honores & tutelam, non quo ad munera patrimonialia, uel personalia: nota. in l. assumptio. §. j. in gl. magna.
- d Paris. ¶ Bene facit decreta. cum nullus. de tempo. ordin. libro 6. Et uide quod ibi scripsi super gl. Dicitur enim & eodem libro de sepulchro. is, qui. super gl. 2. Istud autem domicilij originis mutari non pot. C. de municip. & ori. l. pen. & vlt. lib. x. ff. ad municipa. filij. §. pen. & l. sequenti. Sed contra eodem tit. placen. cum l. sequenti, & l. libertus. §. patris. Ultra solutiones, quas dant ibi glo. dixit Ros. ubi supra, contraria loqui, quando ciuitas originis passa fuit capitibus diminutionem: ut Troia. ¶ Adde, quando quis sortitur forum ratione originis proprię, paternę uel auitę, Barto. in assumptio. §. filius. ff. ad municipa. Antonium de Butri. in c. accedens. el. 2. ex

tra, vt lite non contestata. Imolam in capita. fna. de foro competēt. Cyn. in liure. & ibi Bal. contrarium. C. de iurisd. om. iudic. & Bald. in l. fna. C. si a non compe. iudice. Adde tu, quod ille dicitur etiam proprie de aliquo loco qui est de illo loco ratione originis, l. j. & ibi Bald. ff. de tu. & cur. da. ab his.

- e L. j. ¶ Gl. in decreta. ex parte. de foro cōpe. dicit, aliud in muneribus, quā in honoribus: sed gl. j. in decre. ultima, de parochi. de oneribus.
- f Viri. ¶ Et eius domicilium retinet eo mortuo, donec alteri nubat. ff. ad municipa. filij. §. j. & de sepul. is qui. in fi. lib. 6. & vide, quod ibi scripsi in vlti. glo. Adde, qd mulier teneat forum viri, dixi esse uerum, si caste uiuat, per §. fin. in auth. de resti. & ea quę parit in 11. men.
- g L. ij. ¶ Dicebat Ros. ubi sup. quod sic multi seholares facti sunt ciues Bonon. ibi etiam in ætate decrepita consumentes dies suos, & optabat qd sic enuenerit Aretij. ubi transiitum fuit studium.
- h Ti. ¶ Delectauit auctorem magnus numerus casuum. Iste enim poterat cōprehendi sub 33. sequens sub 7. ubi inducitur eadem lex. alius sub v. nego. titatio est contractus, alius sub 40. loquitur enim de constituto domicilij. Poterat de secundo facere multos casus, etiam quos Host. in uibus, de quibus dixi in prin. ut diuersos distinxit, quod eum, scilicet auctorem non fecisse commendo.
- i L. ij. ¶ Ponit casum de illo qui causa studij decennio stetit in loco, quem postulat s. ver. 45. sed cum ibi gl. querat, quid de alio qui non causa studij, & idē dicat in illo, hic casum noluit auctor hic cōprehendere, ut diuersum. ¶ Adde, quō quis sortitur forum ratione domicilij. Ang. conf. 1. 27. & Bal. conf. 1. 1. 2. lib. 4. Adde tu ad uers. sequentem, ratiōe dignitatis, & c. qd ubi quis adipiscitur, uel consequitur aliquam dignitatem, ibi & illius loci est ciuis in quo hanc dignitatem ad eptus est: Barto. in l. j. ff. ad mu. facit tex. in l. municipales. §. miles. ff. eo. Abb. in c. quia in tantum. extra, de p. bē.

SVM MARIVM.

- 1 Iudex ordinarius alicuius quis dicatur.
- 2 Roma est communis patria omnium.
- 3 Maleficium vel quasi officialis episcopi commissum in officio, agi debet coram episcopo cuius est officialis.

ij. §. sequitur uidere, qd sit iudex ordinarius alicuius. ¶ Et quidē is, i cuius territorio, uel die celi quis domicilij habet: ff. de iud. hāres absens. & 13. q. 2. c. vbi cunque. §. quia ergo. extra, de foro competēt. cap. si. ff. de iurisd. om. iudic. l. fin. Si uero duo habent domicilia sub diuersis iudicibus, utriusq. subest, ut ff. ad muni. l. eius qd manumissit.

- a §. si quis institutus. ¶ Itē Roma communis patria est omnij, ff. ad muni. Roma. extra, de foro competēt. cap. fin. & papa est iudex ordinarius singulorum, 9. quęst. 3. cuncta. & c. per principalem. ext. de elect. cum olim. de priuileg. antiqua. de postu. bon. secundum T. & c. die. ut s. in tit. de iudi. ord. ¶ Item no. qd de maleficio uel quasi officialis episcopi commissum in officio, ut puta in sententia uel processu, agendum est coram episcopo, cuius est officialis: & nō coram archiepo, uel eius officiali: episcopus aut si requisitus nolit cogere officialē sūi ad emendā, p̄ rōne huius maleficii puniri coram metropolitano seu eius officiali: si tamen episcopus de hoc cognouerit: & officialem ipsum ab soluerit, uel etiam condemnauerit: non poterit episcopus puniri prætextu illius maleficii: poterit tē ab eius sententia appellari. Si uero agatur ad reuocationem sententię officialis late pro iuribus episcopopalibus, ipse episcopus huiusmodi causam defendere debet, sicut si pro iure extranealata esset. & hæc habetur in cō. s. fi. Alex. 4. de fo. compet. venerabilibus. ¶ Quando autem possit metropolitanus ab soluere subditos suffraganei, uel excommunicare, uel iurisd. actionem exercere, uide plene in conf. Alex. 4. de sen. excom. ceterum. d.

ADDITIONES

- a Institutus. ¶ Quid autē si in utroque uocatur ad munera plene no. in l. ciues. C. de incolis. lib. x. in 2. col. ¶ Adde Ro. conf. 161.
- b Secundum T. ¶ Vbi sup.
- c Venerabilibus. ¶ Quam non habemus.
- d Ceterum. ¶ Imo fuit Inn. 4. & habetur. tit. de sent. excom. c. venerabilibus lib. 6. alias incipiebat, ceterum. ut ibi scripsi in prin.

SVM MARIVM.

- 1 Actor qualiter in adendo iudice debeat se habere.
  - 2 Actor adire debens iudicem a domino papa delegatum, qui est solus & sine mora, potest ubi cunque eum inuenierit, adire.
  - 3 Proconsul iurisdictionē non habet ante decretū sibi provincie ingressum.
- a 3. §. Viso cuius iudicium actor debet adire, subnectē dū est, ¶ qualiter adire debet: in quo talem tradō doctriam. Nā aut est ordinarius, aut delegatus is, qui debet adiri. Si quidem sit ordinarius, actor per se, uel per procuratōrē legitime

ADDITIONES.

- a Debet. ¶ Hoc posuerat Tan. ubi s. quod multum ampliat auctor.

time constitutum, vt ff. de procul. i. accedat ad eum, vt i. 5. q. 3. v. xor. & l. de crimine. & accedat hora congrua, scilicet de die, no de nocte, extra, de offic. deleg. consil. ut. & cum sedet p. tribunali, 2. quest. 6. biduum. & quando non est occupatus aliis negotiis: puta quando non comedit, quando non interet diuinis, & eo lo quo consuevit ins redere, seu pro tribunali se lere, non in via, vt 3. q. 3. iudicij §. spatium. ver. a precedente. C. de dila. a iudice. arg. ff. si cert. pet. lecta est. in princip. ff. de arbi. si cum dies. §. si arbi. ter. & se coram eo p. senter. & se sibi ostendat, de p. d. i. c. voluissent. §. denique itaque. uer. Moysi quosq; ei reuerent in clinans. quod dic. ut. §. de aduo. §. hoc dicendum. in prin. & §. nunc de exor. diuis. demum factum suum, ex quo ins orit, vt ff. ad leg. Aquil. si ex plagis §. in clinio. extra, de spons. de muliere. p. se, si est discretus, alioquin per aduocatum, vt extra, de iudic. pastoralis, vel etiam quaestione coram iudice discrete proponat. C. de episcop. & cler. iebemus. in fi. ff. quis ordo in bo. pol. ser. in bonorum. §. si p. sens. i. 5. q. 3. de crimine. quo expedito iudex dicat ei: frater, da libellum si habes, vt ext. de libel. ob. c. i. & tunc ille offerat iudici, si habet in proptu, nisi sit casus, in quo no sit libellus necessarius. quod dic. vt j. de libel. c. ocep. §. nunc dicendum. vel etiam si actor velit, statim sine alia arena offerat iudici libellum facti seriem continentem, vt 4. q. 4. §. aliquando. uer. si quis se iniur am. & petat aduersarium citari, seu reuocari, extra, de iudic. c. i. §. 3. offeratur. quo facto iudex confessim literis vel nuncio citet reu quem admodum j. de citario. edocet, & reo aduenient libellum offerat. ut in auth. offerat. C. de lit. contest. ¶ Si aut iudex sit delegatus a dno papa, & est solus, sine mora, vbicunq; actor cum inueniat, ad eum accedat: quia is certum locum seu consistorium quique non habet: & se praesentet & inclinet, vt §. de inde literam comissionis sibi in loco tamen honesto & hora congrua porrigat, secundum formam j. tit. prox. §. i scriptam, ut sic per rescripti praesentationem iurisdictionis iudicis perpetuet, extra, de appell. ut de bitus. Si uero plures sunt delegati, singulos eorum adeat, & ciuilibet literas commissionis praesentet, & ostendat, petens vt simul personaliter, vel saltem literis, uel nuncio reum citent, ut extra, de off. deleg. prudentia. in prin. in auth. de liti. §. omnem. & mandatum apostolicum exequantur, ut co. tit. §. i. ext. de rescrip. sci scitatus, & sine mora dispedio procuret citationem fieri, ne possit p. aduersarium forte secundas literas imperantem, & citari procurantem, pueniri, non enim quo ad hoc sufficit sola rescripti praesentatio, nisi citatio subsequatur, extra, de appell. ut de bitus. ubi de hoc extra, de rescrip. cap. capitulum. e. t. de off. deleg. gratum. & c. relatum, tamen secundum quosdam non habet hoc casu loci praesentio, imo debent prima ualere, sed secundae non facientes de illis mentionem prius praesententur, extra, de rescrip. ceteri, nisi primus impetrans sit negligens & remissus. eo. tit. plerumque ut not. in pra. cap. capitulum. Sed dictum illorum potest intelligi in literis beneficialibus, in quibus non habet locum praesentio, secundum Vin. & Gul. Na. Secus in rescriptis ad lites, ubi non est periculosa praesentio. nam & coram primis & coram secundis instantia fiet, & debet etiam festinare, ideo ne sibi dicatur, non fuisse literis usus. Nam eo ipso quod praesentat, uteris: & statim index incipit iurisdictionem habere, cum eas recipit, & no ante. Nam & proconful. iurisdictionem non habet, donec est prouinciam sibi decretam ingressus de off. procon. obseruare. §. post hoc. Arg. tamen contra in l. seq. uel si eam prius in habitu habebat, eius tamen exercitium dormitabat, eo. tit. pastoralis §. quando autem. & iunge hic quae habes j. de comparitio. in termino.

ADDITIONES.

- a Crimine. ¶ Leges sunt sub rubrica, qui acc. non poss. & ad hoc solum inducuntur, quia prima dicit, adeat praesidem: secunda dicit, aditus praes. ualeat hae ad iustificationem rubrica.
b Ostendat. ¶ Facit de. de appell. c. j.
c Capitulum. ¶ Vide quod scripti in de. vt de bitus. de appell. super ver. literas: & quod ibi not. in glo. sed nunquid.
d Gul. Na. ¶ Quod dic. vt de referi. tibi qui. & de praeben. eum qui. lib. 6. & vt. not. de concess. praeben. si soli. lib. 6.
e Ante. ¶ Not. ad materiam quam scripti post Inno. & Host. de restitu. spol. ex quaestione. in glo. impetrat. ver. referi ipse & seq.
f L. seq. Ibi soluitur in glo.

SVMMARIVM.

- 1 Ad iudicis facit purgari moram.
2 Ad iudicis maioris, vel rei, excusat uocatu a maiori, vt sup. minori re.
3 Ad iudicis facit stipulationem committi, & ad eum puniri.
4 Ad iudicis actus expeditur per iudicis aditionem.

4. Effectus autem aditionis multiplex est: pauca tamen commemoremus. ¶ Facit enim iudicis purgari moram, & contumaciam iam commissam, in condemnato propter contumacia redeunte iudice

ad hoc pro tribunali sedente, ff. de integ. rest. diuis. 2. q. 6. biduum. Item interrumpit praescriptione. C. qui adm. ad bo. poss. ff. inst. de bo. poss. §. si ext. de of. or. pastoralis. in fi. de eo q. mi. in poss. 2. c. j. & 2. ¶ Item aditio maioris iudicis, vel rei, excusat uocatu a minori, vel super minori. C. ubi de cri. agi oportet, aut qua in prouincia. §. excipitur. 1. s. dist. si quis episcopus. ff. de re iudi contra pupillum. Item liberat quem a multa, quae non uenient in flagi poterat, ff. si quis in ius uoca. non icl. 2. extra, de off. deleg. confuluit. Item quia si dum adit, impeditur, ex hoc et actio acquiritur, ff. de eo, per quem fac. est. quo minus, quis in iudi. ff. l. j. l. t. facit querelam in haeredem transire, qualitercunque denunciatio non, vel protestatione secuta, ff. de inoff. testa. Papinianus. §. si. & l. quoadmodum. Item facit aduersarium incidere in edictu de alie. iudi. mut. cau. fac. cum sit aditio a duriore aduersario, praesertim si libellus oblatu sit, etiam eo nondum citato, ff. de adulte. l. 2. §. si. ff. de petit. haere. at. ueniunt. §. petitam. & ff. quod ui aut clam, prohibere. §. si. Nec requiritur, quod lis sit contestata, ff. de alie. iudic. mu. causa fact. ex hoc. §. j. extra eod. c. j. Item facit quem esse iudicem qui non est, ff. de iurisdic. om. iudic. l. si conuenit. d. Sed Ioan. contra. Intelligit enim ibi aditionem per lites contestationem. ff. solu. mati. si cum dorem. §. eo autem t. pore. intelligi enim debet cum effectu, scilicet si adierit & perseverauerit, arg. ff. ne quis eum qui in ius uoca. est, ut exi. l. si per alium. extra, de cler. non resi. relatum. Item ad hoc facit ff. de iud. non uidetur. 2. ¶ Item sola aditio facit stipulationem committi, & ad eum puniri, ff. de condi. ob. causam da. l. 3. in prin. C. de transact. si quis maior. quod verum est: quoniam transigeno conuenerat, quod nullo modo pueniret. Si aut d. iuxisset, quod nihil amplius peteret, tunc requireret lites contestatio, ad hoc, ut stipulatio committat. ff. rem rat. haere. amplius. Item facit liberari quem ab officio suscepto, ff. de posici. apud §. 2. l. t. plenior securita. g. rem praestat iudicis, ff. de pigno. l. 3. ff. de sol. si stipulatus sum. §. i. ff. de minor. ait. praetor. §. permittit. Item tribuit potestatem manumittendi ei qui alias non haberet, Inst. ex qui. cau. ma. non poss. 4. §. ea lege. ¶ Item per eam expedit actus ad optandi: qui alias expediti non possent, ff. de adop. l. 2. l. t. emancipandi, C. de em. l. 3. l. t. per simplicem aditione, uel postulationem alicuius interdu suspenditur iudicium in causis criminalibus & ciuilibus: & differitur, ff. de pro. seru. quoque §. publico. Item post simplicem postulationem restitutionis in integrum nihil omnino faciendum est, C. in integ. restit. postu. ne quid no. si. l. vnica.

ADDITIONES.

- a Biduum. ¶ Ibi hoc no. in si. magn. gl. alias non competit allegatio.
b Pupillum. ¶ Maioritas etiam rei excusat uocatum ab eodem, de dila. c. fi.
c Consuluit. ¶ Et c. de causis. in fi.
d Sed Io. ¶ Accur. Et uide quod dixi §. j. super ver. sed qd si a principio.
e In prin. ¶ Tex. ibi distinguit, an dederit ne tractetur, an ut mihi promitteretur, ne iretur ad iudicem.
f Suscepto. ¶ De sequestro loquitur, quod dic. ut ibi.
g Iudici. ¶ Imo parti.

ADDITIONES NOVAE.

- * Quot annis debet esse iudex ordinarius vel delegatus. Inno. in c. cum vigesimum. de off. deleg.
* In l. si quis libertate. §. j. de petitio. haere. dicit Iac. de Are. q. cu vnus iudex vulnera iurisdic. alterius iudicis, statim ille iudex vulnerans efficitur de iurisdictione eius cuius iurisdictione est vulnerata, & potest sibi praecribere.
* Nota, q. ratione delicti laicus efficitur de foro ecclesiae, ut auth. item nulla communitas. de epi. & cle. & c. fi. extra, de elec. lib. 6. Arch. 22. q. c. hoc.
* Cora quo iudice debeant pueniri fraternitates secularium virorum, ut disciplinator. Bar. in l. senatus. de rebus dubijs. & quid de mixta. ibi p. iplum.
* Nota quod haeres notarij, licet ipse haeres non sit notarius, potest conueniri sub proconfulu notarium, Bal. in l. uihil interest. ff. de eden.
* Nota quod ille qui in alieno territorio contrahit, non solum uideatur sentire quod ibi coram ordinario conueniatur, sed etiam coram deleg. Inn. Host. in c. dilecti. de foro compe.
* In l. de his. de epi. & cle. querit Cuil. de Cu. nunquid de censibus & tributis possit clericus trahi ad forum seculare: & dicit q. sic: quia uidentur pueniri res eorum tanquam affectae: non personae eorum. allegat l. viros. C. de pala. sacr. largi. & Imperator. de publica. Bal. dicit quod res ipsa bene pertinet ad forum seculare, & quod iudex secularis potest mittere ad rem ipsam pro tributo, & deinde recipere tributum, quia est de sua iurisdictione, sed iudex secularis in personam clerici nihil potest, per auth. statutus. de epi. & cle. & l. qui loca. de relig. & sumpt. sine. Rich. Malum.
* Pone florentinus coaraxit Pisis postea efficitur potestas Pifarum, an finito eius officio, poterit ibi conueniri de contractu celebrato Pisis: no. quod sic in l. ciues. C. de incolis.
* Pone, aliquis existens Bononiae, vel in confinibus, cum balsa vel lancea, vulnerauit aliquem, existentem in territorio Mutinae: quis potestis debeat cognoscere de hoc delicto, not. in l. j. §. in summa. de aq. plu. arce. l. j. ubi de possess. agi oportet. & l. j. §. ex incendio. ff. de incendio. ruin. naufrag.
* Nota quod ratione rerum temporalium clerici regibus sunt subiecti i. q. r. s. his ita. de maiori. & obe. capitu. solitz. & l. de his. C. de epi. & cleric.
* Pone, aliquis conuenitur de crimine coram non suo iudice: ille negat se delinxisse in iurisdictione eius, an ille poterit cognoscere an delinquerit in territorio.

n. Cyn. in l. fina. C. de aliquo & cur. da.
ibus, qua
at, ff. ad scripsi in iste uia,
unt ciues
ptabat q
terat co-
b v. nego
domicilia
us, de qui
non in te-
co, quem
ula studij,
uierum,
7. & Bal.
&c. q. ubi
s loci effi-
mu. facit
a, de pbe.
agi debet
aliculus.
p, uel die
3. q. 2. c.
ff. de iur-
ia sub di-
numissit.
omni,
papa est
er princi-
ostu. bo-
m no. q.
officio, ut
cupo, cu
: episco-
la, p. r. o
ia sub di-
ipsum ab
us queni
appellari.
e pro iu-
tende-
nt in co-
m possit
commu-
Alex. 4.

Specul. lib. ii. Partic. I.

territorio eius. de hoc per Ioan. An. in c. Romana. §. contrabentes. de foro compe. Bar. in l. si quis ex aliena. de iudi. Bar. in l. ex quacunque. ff. si quis in ius uoca. non ier.

- * Quid si laicus potest delictum commissum fiat clericus, an gaudeat priuilegio clericorum, no. in l. si quis postea. ff. de iudi. & ibi Angel. & Alberi. & in auth. caus. de episcop. & cle. per docto. & l. pe. si ex noxa cau. aga. Bal. in l. cum quedam. ff. de iurisdic. om. iud. Io. And. in c. j. de obliga. ad ratio. in nouella. Alberi. in authentica. causa que fit cum monacho. de episcop. & cler. & l. officij. & ibi. Bald. & in l. j. C. de pac. & l. idem vlpianus. de excusa. tuto.
- * De maleficio commisso in confinio duarum ciuitatum, ita quod ignoratur in cuius territorio id fit factum dicitur quod ratione dubij potestas vtriusque ciuitatis cognoscit. arg. l. j. §. plane. de lib. ag. fac. l. iuris peritos. §. cum oriundus. de excu. tut. & auth. qua in prouincia. ubi de cri. agi. opor.
- * Quid si aliquis reperitur mortuus iactus in medio super territorio Papien. si & medius super territorio militen. quis iudex punit delictum? quidam in c. i. extr. de rapt. dicunt quod Io. Andr. consultus de ista questione militi, Respondit quod ille iudex in cuius territorio pars capitis iacet: quia pars capitis tanquam dignior debet inspicere, sicut fit in baptizato. de confid. 4. consecrari. & fac. l. cum in diuersis. de religio. & sumptib. fun.
- * An ille qui foritur forum ratione delicti uel contractus dicatur subdicitus, no. in clementina j. de foro comp.
- * Nota quod scholaris non habet priuilegium aut. habita. in contractibus extra ciuitatem studij factis. alleg. Bal. l. 2. §. item si extra prouinciam. de iudi.
- * Nota quod pupillus, vidua, scholaris vel quilibet alius habens priuilegium fori sic comparet coram iudice coram quo est citatus, & declinat eius iurisdictionem & forum, quod ipse coram quo comparet debet statueri terminum infra quem debeat comparere, quem petit, nec erit opus alia admonitione uel citatione. l. 2. §. si dubitetur. de iudi.
- * Nota quod quicunque sub iuramento fidelitatis est de iurisdictione alterius, non potest prorogare iurisdictionem in alterum iudicem nisi dñm nisi dño consentiente. x. colla. de pace iura. fir. c. imperiali. §. pen. Bal. de hoc in l. decernimus. de epif. & cler.
- * An in criminalibus possit fieri prorogatio iurisdictionis in non sum iudicem, Bal. in l. r. de iudici. ff. & no. per Cynum in l. procurator. de poenis. & l. non naler. C. de plagia. & l. j. C. de iurisdic. om. iudic. & l. testamenta. de testa.
- * Qualem iurisdictionem habet ille in quem partes conferunt de hoc per Bal. in l. j. ff. de iudi.
- * De prorogatione iurisdictionis vide Cynum in l. si qui ex consensu. de epif. aud. & l. j. de eman. l. ubi dicit Dynus quod intelligitur prorogari iurisdictionem cum suis qualitatibus, & quod no. Ang. in l. de iurisdic. om. iudic.
- * Iurisdictione uoluntaria prorogari potest per maiorem, letiam, §. plures. de manu. vindic. Quid in pupillo qui nulli prorogare iurisdictionem non sui iudicis, ut dicitur sibi tutor. Videtur quod non possit, cum sine tutoris autoritate non fit aliquis actus suus Sed si faciat procuratorem ad petendum sibi tutorem: quod potest, ut l. si minores. qui petant. tu. aut. cu. Sed an procurator poterit prorogare iurisdictionem? dicitur quod non per ea que notat Inno. in c. de causis. de officio deleg. procurator enim qui non habet liberam non potest prorogare. no. in dicta. letiam.
- * Procurator meus impetrauit iudicem in ea, ego ignorans de illa impetratione, coram iudice ordinario tractus respondi: postea scio de impetratione procuratoris mei: volo illo referri gaudere, & iudicem ordinarium declinare, an possim: de hoc per Cynum in l. licet. C. ut lite pendet.
- * Nota quod ubi aliqui iudices sunt taxati, nullus alius potest cognoscere: no. Bal. in l. clericos. C. de epif. & cler.
- * Nota quod si clericus succedat laico, quod potest declinare iudicem laicum, quia allegat priuilegium fori in corpore iuris inclusum. Sed si allegaret priuilegium exemptionis, videlicet quod non possit conueniri sub ipso, quia ex parte habet priuilegium allegare non potest, quia nullo proprio priuilegio excusatur. de hoc per Bar. in l. heres absens. in prin. ff. de iud.
- * An consensus expressus uel tacitus requiratur in prorogatione iurisdictionis? Imola tenet quod tacitus consensus sufficiat, ut cum uenissent. extra de in. re. resti. & l. j. ff. de iudi.
- * An stipendiarij dicantur ciues eius ciuitatis ubi morantur. Bar. in l. r. & l. municipes. & l. miles. ff. ad municip.
- * Nota quod mulier retinet domicilium mariti sui mortui. l. filij. §. vidua. ad municipa. per Bar.
- * Nota quod cognati dicantur fortiori forum seu domicilium in loco ubi sunt consueti, dicta l. filij. §. relegatus. per Bar. Alberi. aliter in materia statutorum statuto 29. in. secun. da parte.
- * Nota quod si ciuitas sit priuata iurisdictione & ciuitate per principem, quod ciues illius ciuitatis defuncti esse ciues, & per hoc possint ubilibet conueniri, tanquam vagabundi. Bar. in l. eius. §. si quis. ad municip. & per hoc dicit quod ciuitates Turcice sint priuatae omni beneficio per imperatorem Henricum, & ciues illarum ciuitatum deserunt esse ciues, dicunt esse vagabundi, & ubilibet possunt conueniri. l. 4. §. preter. ff. de dam. infec. per Bar.
- * Nota quod in his que sunt uoluntaria iurisdictionis est congruum tribunal in his que iurisdictionem prorogare non possunt, ut pupilli, de quo Bal. in l. j. C. ubi petan. tuto.
- * An minor 17. annis habeat iurisdictionem in scholaribus ex forma auth. habita. Bar. in l. j. ff. de postulan. quod sic.
- * In l. 2. §. sed si iudex. de iud. dicit Bal. quod si duo Papienses presentent quod iudex Papiensis iudicet inter eos in ciuitate Militi. de quo per Cynum in l. extra territorium. de iurisdic. om. iudic. Bal. ubi s. Inno. in c. innotuit. de off. deleg.
- * Quid si in instrumento sit dictum quod constituitur solucarium in omni loco ubi ipsum conueniet creditor. Bar. de hoc in l. paraxisse. de actio. & obli. Dynus in l. 3. de bon. auth. i. potsi.
- * Quando quis habet duas autoritates, uel duas iurisdictiones, an potest alteram eligere, & quod potest uti duplici autoritate uel iurisdictione. no. in c. cum in officio. de precrip. per Inno. Bal. in l. filius. C. de fur. vide do. Angelum in l. si per errorem. ff. de iurisdic. om. iudic. & Bal. in l. 2. §. j. ff. de iud. fac. in l. causa quam. de fideicommiss. no. in l. 1. & 2. de eo quod certo lo. & in l. Titium & Mzum. §. tutores. ff. de adm. tu. Barol. & Bal. in l. r. ff. solu.

matri. & Bal. in l. r. si quis in ius uoc. Alberi. in dicto §. tutor. l. 3. de bon. auth. iud. pot.

- * Quid si promisi tibi dare mille, non adiecto loco: videtur quod ubique possim petere, per l. 1. de ann. leg.
- * In l. requirendi. C. de feruis fugiti. quid si feruus meus aufugit de territorio Militi, & iuit Venetias, an potero ipsum ibi perquirere. Bal. ibi, & etiam ibi no. an remissiones delinquentium fiant: & licet fieri debeant, tamen de consuetudine non debent fieri, nisi in terris que sunt sub eodem domino. no. in clemen. pastoralis. de re iudi.
- * In l. pacta nouissima. de pact. dicit Bal. quod ille qui protestatur se non consentire in iudicium, debet in quolibet actu repetere protestationem. no. Arch. 28. dist. c. de acti. Io. And. in c. generali. de reg. iur. lib. 6. in nouella.
- * In l. cum clericis. de epif. & cle. no. & arg. quod si clericus litiget sub iudice seculari, debent etiam in foro illo seruari decretales, cum huic foro ciuili seruentur sua priuilegia pro hoc fa. auth. causa de sacrosan. eccl. vide in l. omni nouati. cessan. & d. l. clericis. C. de sacrosan. eccl. Item no. quod ubi iura canonica ante contradicunt iuri ciuili, etiam in foro canonico seruanda sunt iura ciuilia, & cum dilectus. in. f. extra de elec. fac. Barto. in materia repræfaliarum. in 5. q. & ibi Bal.
- * In l. sed & si susceperit. §. si libertus. de iud. Bal. dicit quod ex hoc text. est iudicium quod si iudex est competens, si tamen potest aliqua ex cep. declinari, si est modica summa, puta in scholari qui conuenitur a domino coram episcopo pro suo salario modice summe æquitate sua dente non declinat, arg. huius text. Bal. Item no. in ca. l. in prin. quod declinatoria fori semel extincta nunquam reuiuiscit: & est lex de incompetencia quam aduocati semper allegant, & ideo potestantur de incompetencia. quod si facerentaliquid actum per quem uidentur consentire, & c. tibi in text. & alijs defensionibus, & c. not. quod mittens exceptionem declinatoriam, si opponit aliam coram iudice, videtur in eam consentire quod no. Bal.
- * In l. j. C. de iureiurando, querit Bal. an rone iuramenti ad obseruantiam tractus præstiti quis efficiatur de foro ecclesiastico. Respondeo quod sic, ut in c. fide. fo. compe. lib. 6. tamen licet iudex ecclesiasticus audiat contrahentes, non potest tamen ciuiliiter inquirere ex officio, ut ibi notatur in nouella in ca. nostram. & c. 2. de iureiur. Hæres tamen iuranti non efficitur per hoc de foro ecclesiastico, secundum Io. And. & Inno. in c. queritis. & ideo ubi est iuratum non seruatur in foro episcopali ius ciuile, sed canonicum. ut c. 2. de pac. lib. 6. sed nunquid lite mora coram seculari iudice potest haberi recurus ad episcopum? videtur quod non, quia obstat exceptio litis pendencie. l. nulli. C. de iudici. & l. ubi ceptum. ff. de iudici. Contrarium est uerum, quia potest adiri iudicem seculari moneat super faciendo quatuor iuramentum, ut in c. allegato. nec obstat exceptio litis pendencie, quia iste titulus est pars eiusdem litis, & propter incidenciam questionis spiritualis uentur ad episcopum simile extras de ordi. cog. c. tuam. Bal. fac. idē Bal. in auth. clericis. de epif. & cle. & dominus Angelicus. in l. 4. §. condonatum. de re iud. & l. f. de ordi. cog.
- * In authentica nulla communitas. de epif. & cler. aduerte quod ubi quis timet de peccato, potest esse cognitio in foro ecclesiastico, ut c. nouit. de iudi. ubi Inno. dicit, quod crimen pacis fratre, & per iurij, simonie, usurarum, heresis, & familia pertinent ad forum ecclesie: & ideo in foro ecclesiastico potest cogitaliur ut feruet quod iuranti. ut c. fina. de foro compe. lib. 6. Sed pone quod laicus iuranti per se & suos hæredes, id nihil dixit de hæredibus, aliquid fieri uel non fieri, postea iste iurans decedit: nunquid hæres eius qui forte est laicus, possit conueniri in foro ecclesiastico ratione prædicti iuramenti, ut ipsum seruare compellatur. Dicitur quod sic per dictum c. fin. pro hoc fac. in auth. de iuram. a mori. præf. §. j. & quasi per tot. & quod ibi no. glo. Præterea contrarium eadem est disciplina, ut in l. de tutel. §. j. & ille cui præfatur iuramentum non tantum sibi, sed etiam successoribus eius potest per eum promittere, ut c. ueritas. de iureiurando. ergo ipsum præfatus non solum se, sed etiam suos per ipsum ligare potest. Circa hoc Ioan. Cal. legendo dictum c. ueritatis. contrarium tenuit, quia consensu iuramenti conspicit animam & peccatum: & cōstat animam defuncti esse aliam ab anima hæredis, ergo & c. pro hoc fac. ex. de arbitris. c. per tus nec obli. auth. & ratto supra dicta, quia eis respondetur per rationem Io. Cal. Item posses dicere, quod quando hæres debeat compelli seruare illud feret coram iudice suo, non attenda peccati ratione, sed ipsius defuncti obligatione, propter quam non est dubium heredem conueniri posse. ut l. j. C. ut action. ab hæred. & l. pacto successorum. C. de pact. uide Bal. l. 2. C. de fruc. & litu. expen. & in regul. C. de iureiur. & in l. 2. C. de rescin. vend.
- * Quis dicatur Vagabundus. Bar. in l. dies. §. abesse. de dam. infec. & Inno. in c. f. de eo qui mittitur in possess. cau. rei fer.
- * In l. f. C. de iurisdictione omnium iud. Bal. dicit si cautus quando traheris in uento examine, quod non declines iurisdictionem in principio, ita quod facias interlocutorij pronuntiarj, super incompetencia: quia hæc lex non habet locum ante litem contestatam cum liceat actorem ponere, l. 1. de plus peti. Contestetur ergo licet defecto, postea tempore sententie petat aduersarium suo iuramento priuari, & intente officium mercenarium uel conditionem ex hac Bal.
- * An clericus possit esse fideiussor pro laico, & contra. no. in l. si reus. iud. fol. Guil. de cu. in l. r. si quis in ius uo. fac. l. cum clericis. de epif. & cler. no. in l. de die, qui facit. cog.
- * In l. si fideiussor. qui facit. cog. no. statuto cauetur quod si clericus accusatus coram potestate declinet eius iurisdictionem, quod possit impune offendere modo si clericus accusatur coram potestate, proseguendo suam uel suorum iniuriam, non debet obijcere, Vos non estis iudex competens: fidei debet obijcere contra accusatorem quod non est idoneus, quia laicus non potest accusare clericum: extra, de accusatio. c. cum p. ista enim sunt diuisa, ut patet ex l. ista. Iac. Bur. & Bar.
- * In l. leges. C. de legi. dicit Bal. quod consuluit in questione. de pariter addit duo in ciuitate Florentie super questionibus fallitorum postea his editi sunt duo alij, quærebatur an isti adiuncti uiderentur adiuncti litibus pendētibz coram primis Dicebant quidam quod non, per l. 1. de off. iudi. sed ibi loquitur in iudicibus quorum quilibet habet iurisdictionem in solidum.

sed ego loquitur quando omnes simul habent iurisdictionem. vn se non fa cit. Consilium quod in esse necesse est quod ad rescriptum processum, quia lex...

- * Nota quod aliud est declinare iurisdictionem, & nolle litigare; & aliud non posse, quia iura non permittunt quod fac. pro clericis. & no. Ia. Bu. & Albe. in l. ff. de iudi.
* Pone lata esse sententia pro filiosam in causa appellacionis: pono quod est filius legitimus Titij, quid erit. Bal. in l. ff. C. de bonis qua libe.
* Coram quo contentantur magistris hospitalium. Guilhelm. de monte lau. in Clem. 3. de pbeno.
* De incompetencia iudicis quis cognoscit. Bal. in l. quidam. de re iudi. fac. idem in l. ius plaribus. de iuri. & iure. & clem. j. de questrat. poss. & Bal. in l. generaliter. de epif. & cle.
An cognitio vtriusque iudicis laici, an ecclesiastici. Io. de ligni. in c. naganu. de usuris. quod repetitij. & in clem. de dispensatione de iudi.
* Si clericus comparet coram iudice laico in habitu & consura. vide Bal. in l. j. C. de natur. li. & l. huiusmodi. de his qui sunt sui vel alie. iur.
* An litigans coram iudice incompetente videatur in dubio ignoranter litigare. Aug. in l. ff. per errorem. de iuri. fo. iudi.
* Si laicus cunctatur clericus postquam iam contraxit, vel si clericus succedat laico, qui laicus iam contraxerat, qualiter conueniat laicum, & qualiter pueniat. Bala. auth. ca. q. C. de epif. & cler. fa. c. quod no. i. c. qd clericis. de fo. compe. & c. i. de iur. iur. lib. 6. vide etiam hoc Io. Cal. in quadam quaestio. quam disputauit, quia incipit sic, statuo ciuitatis cauetur quod ab auctore no libidit &c. & demum Bartholo. in dicitia auth. causa. & Arch. in c. pia. de excep. lib. 6. Ray. in l. ex ca. de postu. bar. in repe. l. cunctos populos. tenet quod clericus ad litigatur status & consuetudinis laicorum. Bal. libidit contra. item dominus Vicen. contra Bar. in c. ecclesie S. Mariae. de consi. iud. de eundem in c. quod clericis. de fo. compe. qui distinguunt inter ordinatiam & declinam quod communiter tenent doctores. sed plene vide. Ioan. And. in Mercurialis in regula iuris. secundum culpa. ad h. plenius Io. Cal. ubi s. plenissime de ista materia vide dominum Antho. de But. in dicto c. quod clericis. de foro compe. qui recitat omnes superiores. vide etiam not. per Alberin. par. statutorum. q. 7.
* Quid si sint duo fratres debitores, & vnus est clericus, & alius laicus, vel quid si sint duo rei debendi, & vnus est clericus, & alius laicus coram quo conuenitur. fac. Bal. in auth. habita. C. ne filius pro patre. & l. iuris peritos. s. oriundus. de execu. tuto. Bar. in l. solent. de alim. & ciba. leg. in 6. q. Bal. in l. ff. C. de edic. diu. adri. tol. & Bal. in l. p. p. ius. de appel.
* Nota quod clericus acter liberocaria potest conueniri coram iudice seculari. Guil. in l. per liberos. C. per quas personas nobis accu.
* Nota quod si aliquis petat absolutioem a iuramento in contractu facto, & sit absolutus quod occasione illius contractus debet postea agi coram episcopo. Bal. in l. ordinarij. C. de rei ven.
* Quis erit iudex competens si fiat maleficium in loco communi inter duas ciuitates. Bal. in l. j. C. de confes.
* Nota quod exemptus ratione rei non exempte subiacet iurisdictioni ordinaria. Guilhel. in l. de eis. de epif. & cle. & auth. clericus. eo. tit. quod clericus ratione rei quam possidet potest conueniri sub iudice laico ad idem Io. An. in c. j. de obliga. ad ratio. est etiam simile quod s. dixit de foro comp. c. quod clericus.
* Quod si respiciatur aliqua iura volentia quod si clericus conueniat laicum in foro laico etiam ex contractu orto ante clericatum debere seruari iura ciuilia, etiam si sint statuta & consuetudines: debet intelligi si sit forum naturale, seu si ex accedenti, puta quia laicus reconuenit clericum in eodem foro: quia tunc debent seruari iura canonica, an. l. qui habet. de tutel. Item debet intelligi in ma de discrepat si oriat ex iure canonico: quia tunc similiter seruantur iura canonica. ita dicit do. Anto. de Bu. in c. quod clericis. de foro compe. quod no. propter statutum Militi loquens de interesse vtrum possit peti per clericum vel contra eum.

Baldus de Competentis iudicis aditione.

Quot modis dicatur iudex incompetens, vide j. de sent. §. quot modis. Aretij est consuetudo, q clericus trahit laicum ad suum iudicem. & valet conuencudo, q reus se quatur fori actoris in §. j. iuxta principium. G. Exceptio iudicis incompetens potest opponi vsque ad litis contestationem. h. conuenit. ff. de iud. Sed exceptio privilegij, vel exemptionis. contra iudicem non potest opponi postquam quis in iudicem consensit. Crimen dicitur ecclesiasticum, quod principaliter pertinet ad forum ecclesie, uer. 2. G. de purg. cano. ca. nos inter. per Ber. Ex quo iuramentum interuenit, causa pertinet ad forum ecclesie ibidem. G. quod dicitur in c. ff. de fo. comp. lib. 6. in Nouel. Exceptio tamen excommunicationis potest opponi coram iudice seculari. j. de exc. s. exceptio excommunicationis. Iudex originis debet remittere suum subditum ad locum delicti puniendum, uerfic. 6. G. si hoc petatur: alioquin ipse puniet. C. vbi de cri. agi oport. l. j. & de accu. l. i. cut. s. cum sacrelegus. Malefactor non enim sequitur, qui in crimine vel fuga capitur, sed quandoque debet remitti premissa summaria inquisitio. nean deliquerit, uerficul. quid si conueniunt. G. Item priuati capientes malefactores, non debent occidere, nec detinere, nisi vteos iudicibus exhibent. C. de male. & mathel. fin. quam primo nota. An ratione delicti Perusij commissi per Senentam, possit iudex Perusinus citare illum Senensem Senis, uer. sed quomodo iudex. G. Cyn. disputando tenuit, quod sic: quia citatio nuncij non est iurisdictionis, sed est quoddam factum quod ubique fieri potest. C. de epif. & cle. l. omnes. §. is nihilominus. C. de of. pub. vbi. l. quod promulge. Nam & statutum potest eum citare in territorio in iergo & viua vox. ff. de dec. ab ori. fa. l. ff. Item potestas sua potest quem citare. C. de his qui ad ecc. consul. p. p. i. & tamen locus extra territorium seu iurisdictionem; & vide quod no. G.

ff. de in ius uoc. l. perique. Sed Canonice tenent, quod iudex secularis, etiam Imperator non potest citare in territorio ecclesie, vt in clem. epistolatis. de re iudica. & in l. ff. de requi. reis. per Bartol. Ego credo quod ille qui est dominus territorij, bene potest statuere, si vult: & ista facit ibi papa; & clerici tenent vt iurisdictione. & tamen nolunt, quod Imperator, possit migrare in terris ecclesie, sed sic volo, & sic iubeo, &c. sed vnus officialis ecclesie potest citare in terris ecclesie alteri officiali commissis. & in terris Imperij similiter citat vnus officialis in terra alterius, quia Imperator hoc concedit, & potest in terris suis, secundum Bartol. A de tu. an & quando iudex vnus ciuitatis possit citare existentem in aliena ciuitate sibi non subdita? vide Bald. in l. in tempus. ff. de here. instituen. Sed citatio realis ut persona capiatur, ista extra territorium fieri non potest. de bon. auto. iudic. poss. l. cum vnus. §. j. secundum omnes. Sed pone, quod malefactor fugit, & sic familia Potestatis ipsum insequitur usque extraneas terris, nunquid potest? Dic. quod non, quia non debet in alienum pedem immittere. ff. de edic. d. l. quis fit fugitiuus. §. idem Celsus. nisi in terra confederata. ff. de captiuis. l. non dubito Bal. Vide j. de citatione. s. non valet citatio. & per me in l. ff. de iuridict. om. iudic. Quod in criminali quod non potest consentire in non suum iudicem, uer. sed nunquid in iudicem. G. hoc uerum expresse, sed tacite sic in lite constanda. C. vbi de cri. agi oport. l. j. vbi de hoc, quod no. vide Ioan. And. in capitul. P. & G. de off. delega. post Innocent. Sub. tribus modis prorogatur iurisdictione, scilicet per pactum quod possit ubique conueniri, & per pactum quod promittitur ubique respondere: & de his duobus casibus habet locum pœnitentia vsque ad litis contestationem. Tertio per pactum de soluendo ubiqueque fuerit petitum, & tunc non habet locum pœnitentia: quia ubique contractum videtur, licet certus locus non sit definitus. uerficul. quid si factum. & uerficul. circa hoc. G. Fortissima enim est prorogatio per submissione soluendi. ff. de solu. l. quarto. Quarto modo fit prorogatio per submissione, ff. de iur. om. iudic. l. est receptum. Cum autem non agitur de iurisdictione non danda, sed de non declinanda, ista non est proprie prorogatio, secundum omnes, sed est fortificatio iurisdictionis, & non habet locum pœnitentia, ut l. ff. quis in conferendo. C. de pac. & no in l. ff. conuenit. ff. de iurid. om. iud. nam iurisdictione fundata facilius confirmatur, quam extendatur, & facilius extenditur vsus iurisdictionis, quam iurisdictione, secundum Innocent. Bald. Laicus fidei iubeus pro clerico conuenitur coram iudice seculari. uer. sed pone clericus. G. Nam fidei iussor contractus, imò & iudicij, facit eum iudicem, vt no. in l. j. ff. si quis in ius vo. non ser. nisi fit fidei iussor iudicatum solui, quia tunc sententia lata reum mandat executioni in eum licet sint diuersi fori. l. j. in ff. C. de execu. rei iud. Hoc non credo, q si clericus fidei iubeat pro laico, q sua iudicis secularis mittatur executioni q eum. unde l. ff. C. de execu. rei iud. intelligitur qn reus & fidei iussor sunt eiusdem fori, vel qn fidei iussor potest prorogare iurisdictionem, sed hoc non potest facere clericus, vt hic in uerfic. in clericis. per G. Vel intelligitur quod ad modum immutat executionis. Bal. An id quod dicitur aduena, habeat locum in reatu iudicio, ut si Pisanus cum eqno meo transet per istam ciuitatem, possim eum hic conuenire, vel attestare. uer. quid si quis per locum & dicit, q hic & no. in l. ff. C. vbi in rem ac. De vagabundo dicit, q in toto orbe ubiqueq; reperitur, potest conueniri tam ciuilitate, q criminaliter, uerficul. si debitor vagat. G. & no. in l. j. & 2. C. vbi de cri. agi oport. & l. 4. ff. de dam. iniur. per gl. & Dy. Lucanus derobauit Florentini Florenti deinde morat Pisis cum te derobata; vt sine an potest ibi pueniri? Quidam q sic, quasi sit vagabundus. Sed iste non dicitur vagabundus, si aliter non appareat. Unde ista non est bona, em G. Dic ergo q non potest conueniri nisi rei uendicatione, si ibi non possides, ut uer. pone, quidam Lucanus. Bar. dicit quod ubi tenet res derobatas, ibi delinquere & pprehendere vt, ff. de fur. l. ff. dnum. & ibi uide p Bar. Licet quis sit exbannitus, uel exiuitus, non propterea dicitur vagabundus & debet conueniri in loco antiqui domicilij, nisi eius bona sint publicata: tunc enim non conuenitur ipse, sed fideus. Vel quid si aliquis Senen. G. ff. de polli. l. de pollicitationibus. ff. ex qui. can. in p. l. ad cognitione. ubi de hoc per gl. & l. ff. de integ. resti. l. ff. per G. Translato domicilio non propterea transferitur forum, uer. quid si debitor tempore contractus. G. nisi per leges nat. ut l. cum quidam puella ff. iur. om. iud. quia tunc in nouo domicilio, nisi ubi esset facta pœnitentia, transferitur forum & iurisdictione. ff. de execu. tu. l. idem Vlpianus, in ratione sui Bal. Ratione solius originis ab omni domicilio abstracte non fortitur quis forum conuentionis, sed munerat. uerfic. quid ergo. & l. ff. Officiales episcopi conueniuntur coram episcopo. uer. sequitur. & uerfic. item no. Delegatus papa potest ubique reddere iura, quia non habet sedem determinatam, s. uero uerfic. si autem. In lites beneficiabilibus non habet locum presentatio, uel pœnitentia, sicut in rescriptis ad lites, eo. §. uerfic. si. Solo ad iudicis operatur multos effectus, in §. ff. Guil. Cyn. C. qui admitt. ad bon. poss. l. 1. Bald. Eo ipso quod libellus est productus in causa restitutionis in integrum, nil est innouandum, c. s. uer. ff. de iur. G.

- * De rescripti presentatione, receptione, & impugnatione Rubrica. ADDITIO.
a Prima duo presentatio & receptio, q correlatiua sunt, expedit sine diuisione membrorum, & de his Tan. ru. de iudice adeudo. Bonagui. sua char. 2. & Aegid. prima & secunda rub. tertium per sex membra distinguit. Pii aut licet in rub. de dele. causarij, tractat de personis, qbus & de causis q delegari possunt de rescri. proprie nihil ponit Baga. nihil. Et bñ Tan. Rof. Vbert. de Bo. in locis quae expressi su p rub. de dele. nil de hoc dixerit. Vbert. de Bonaf. fecit rub. de exce. p rescri. Idem Ioan. del. eo. Caul. l. 3. & l. iudi part. 3. & hi duo dinumerauerunt aliquos casus. Bonag. partim de hoc tertio sub rub. qualiter recusans iudicem det libellu. Alb. Gal. posuit certos casus sub rub. de rescri. inordinate, quia post tractatum sententiarum, executionium, & appellacionum q prima rub. Nepo. de Mon. Alba. est p rescriptum sub rub. p ponit textus decre. licet. de cri. fal. & certarum legum quae habentur 25. q. 2. & hi duo inuauerunt autorem in casibus. Gui. An. proluxam rub. fecit de rescri. q posuit etiam in prin. multos casus, multum autem adiutus fuit autor per Hoff. in summa huius rit. ut j. dicam.

